

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku

FUW0115117

6000.
Kwiaty koron Krolewskich
nieśmiertelne.

A B O
Pamięć Naiąśnieyszego MONARCHY

ZYGMVNTA III.
KROLA POLSKIEGO
Y SZWEDSKIEGO;

Także

Pamięć Naiąśnieyszey Pániey, Pániey,

KONSTANCIEY
KROLOWEY POLSKIEY
Y SZWEDSKIEY.

Przez

W. O. X. FABIANA BIRKOWSKIEGO, Zakonu Do-
miniká świętego Káznodzieyskiego.

W KRAKOWIE,

W Drukárni Andrzeia Piotrkowczyka/ J. K. M. Ty-
pográphá. Roku Pánstiego/1633.

St-340

D-38/95

Ia X. SEBASTIAN NVCERYN, Kościoła
Káthedrálneho Krákovského Kázno-
dzieiá *Ordinarins*, świadczę, że m te Ka-
zania dwoie ná Pogrzeb S. pámięci Na-
iásnieyszego Monárchy ZYGMVN-
TA III. KROLA Polskiego y Szwed-
skiego, &c. y Naiásnieyszey Pániey, P.
CONSTANCIEY KROLOWEY
Polskiej y Szwedskiej, &c. przez Wie-
leb: Oycá B. FABIANA BIRKOWSKIE-
go, Zakonu Káznodzieyjskiego S. Do-
miniká, nápisáne, przezyrzał: y áby by-
ły do druku, dla nieśmiertelney zmar-
łych sławy pomnożenia, podáne, iáko
Censor ksiąg w Diceczyey Krak: po-
zwoliłem. Dnia 30. Grudnia, 1632.

Naiásnieysze y Niezwycięzonemu

MONARSZE

WŁADISŁAWOWI
ZYGMVNTOWI,
KROLOWI POLSKIEMU,
Y SZWEDSKIEMU,
CZAROWI MOSKIEWSKIEMU.
óbránemu, &c.

Pánu á Pánu mnie wielce Mściwemu;

Láská y pokoy od Boga Oycá / y Chrystusá I E.
ZVSA Páná nášego.

Iedzy innymi wielkimi dziełá-
mi, Swietey y wieczney pámie-
ci godnego, Naiásnieyszego
Monárchy ZYGMVNTA
III. Oycá W. K. M. byto to
iedno niewystowione; Iż wiele
zwycięstw z rożnych nieprzyaciół otrzymałszy,
nigdy niechciał z nich Tryumfować. Dawat te
przyczynę: Krolom Chrześciańskim gdy sie rácho-
wać przy-

22 wac przychodzi z rzadow swoich, maia na swa
 23 strone odkladac tylo roboty y prace, okolo zdro-
 24 wia Rzeczypospolitey swoiey, ta ich wlasna na-
 25 groda; ostatek iesli co stawy, chwały, czci pozostā-
 26 wa, Panu Bogu samemu oddawac maia; Soli
 . Tim: 1. Deo honor & gloria. Tczynit to przykladem
 wielkiego Krola y Proroka, Dawida s. ktory po
 Psal: 113. wielkich zwyciestwach rad mowit: Nie nam Pa-
 nie / nie nam / ale imieniowi twemu day chwale.
 y Karola Wielkiego Cesarza w Chrzescianstwie,
 ktory poprawiwszy wierzyka Pana iednego Rzym-
 skiego, Veni, Vidi, Vici, mowit: Veni, Vidi,
 Deus Vicit. Niechcial tedy KROL Pan nasz
 przestly, przez 47. lat Panowania swego, try-
 umfowac, a to dla Chrzescianskicy Polityki swo-
 iej; y tak nie bedzie nigdy? Boze tego nie day.
 A ono kedy podziemiemy? Suum cuique decus
 posteritas rependet.

Zwyczaj ten byl w starych, iz na groby Try-
 umphatorow kwiaty rzucano, y z tad one wierse:

manibus date lilia plenis.

Purpureas spargam flores: animamq; nepotis.

His saltem accumulem donis, & fungar inani.

Munere.

zaczynam

zaczynam pewne kwiaty, mianowicie lilie, chowano
 na te ceremonia. Chcial ie miec od Solona Phi-
 lozophy y prawodawce Atenskiego, Krol Lidyjski
 Cresus, to jest, aby go szczesliwym nazwal, nie-
 chcial tego uczynic, y złote one slowa przytozyl;
 Coronam hominis qui adhuc vita fruitur,
 ficuti certantis præmium siue renunciatio-
 nem esse, incertam & irritam. Iakoby chcial
 rzec: Szkoda nazywac zywego blagoslawionym,
 ktory poki zyje, niepewnym jest szczescia swego.
 Doznal potym Cresus madsosci Solonowej, gdy
 wiezniem w krola Perskiego Cyrusa byl, bo do o-
 gnia rzucony, wielkim glOSEm mowit: O Solon
 Solon, verissima tua dicta fuere! Prawda
 Solonie cos mowit, nie przystoi zywnemu w wieńcu
 tryumfalnym chodzic, schowac go bylo na czas
 inny. Ale y mnie juz juz umieraiacemu, nie po-
 moze ten wieniec, abo diadem Krolewska, y te
 złote okowy, ktore na nogi moje Zwycieczca rzu-
 cit, ktory wnet popiotem bede, z maiestatu wyso-
 kiego zepchniony na te ognie.

Spokojnie, swietobliwie, pobożnie umierat
 Naiśniejszy nasz Monarcha ZYG MVNT III.

łzami W. K. M. y KROLEWICOW Ich Mści:
y KROLEWNY Iey Mści, skropiony, ná rekách
umitowáney Oyczyzny swoiey, z błogostawień-
stwem Oycá S. VRBANA Osmego, Sákrámen-
támi swietymi dobrze ná drogę opátrzony. Y cze-
muż ia to widzac, nie mam rzucić ná ciało iego
kilká tych kwiátow, zwtaśczá pod ten czas, gdy
pod ziemié, Krolewskie to ciało wchodzi?

A Piśe Suetonius o Cezarzu Auguście, iż w Ale-
xándryey bedac, chciał widzieć ciało Wielkiego
Alexándrá: gdy go z grobu dobyto, długo ná
nie pátrzał; koronę potym złota włożywszy ná
głowe iego, á kwiátami ciało potrzásnał, od-
śedł. Wspomina Curtius o cieie iego, iż było zá-
raz po śmierci wyczyszczone, y wonnościami ná-
pełnione: w grobie w którym leżał, szczerozłote
krzesło stało, y fortunæ insignia potożone były
tuż przy głowie; iáko dyádemy, korony, bertá,
butáwy, sáble, tuk, strzaty, &c. Nie rychto do
Rzymian tá cerymonia zástá; naprzód ia miał
Scipio Africanus, który gdy umárt, nie miał
z dobr swoich sumptu ná pogrzeb: składał się mu
tedy wsystek lud Rzymski; á z okien mimo które
wlicámi

wlicámi ciało iego niesione było, kwiáty rzucal.
Przed tymi umiał to Annibál, gdy w potrzebie
Márcellá Hetmáná Rzymskiego walecznego po-
żył; włożywszy náń straliotkę Funicka, y wieniec
laurowy, spalił iáko był zwyczaj, y popiół w sre-
brnym wiedrze zámknawszy, do Rzymu odesłał
do pogrzebienia, wieńcem wprzód ono wiádro
złotym obrámuawszy.

Droższe niż złoto, kosztowniejsze niż perły, y
kámienie drogic, Kwiáty z Koron Krolewskich
wybráne, potoże ia dziś ná trunne Naiśniey-
szego ZYG MVNTA III. KROLA Pol-
skiego y Szwedzkiego, Oycá W. K. M. Páná me-
go Mściwego: Cnoty mowie, y dzieła wonne,
których wonność niebo przenika, y wsystkie ka-
ty światá szerokiego nápełnia. Vmilni zazdro-
ści: á ty potomny wieku, ządziwuy się wielkim,
y práwie Bohátyrskim dziełom MONARCHY
nášego, zwtaśczá gdy widzisz Syná iego Na-
iśniejszego WLADYSLAWA ZY-
GMVNTA, oczekiwánie Europy wsyst-
kiey, y wkochanie Krolestw Chrześciańskich,
szcze słowie ná thron Krolewski Oycowski náste-
pujące-

*pułacego. Vmárt KROL ZYGMVNT
III. i ákoby teſz nie vmárt, ábowiem podobne-
Ecel: 30, go zoſtáwił po ſobie; mowił niekiedy Medrzec:
Pſal: 43. Specie tua, & pulchritudine tua, intende,
proſperè procede, & regna. Iedyny wſytkich
nas, ále y Narodow Chrzeſciánſkich glos w nie-
bo idzie: REX in æternum viue. O Boże w
Troycy iedyny, wyſtuchay modlitw náſzych.*

W. K. M. Páná mego Mćiwego,

naniſſzy ſługá

y Bogomodlcá,

*Br. Fabian Birkowski,
Zakonu Dominiká
ſwiętego.*

*Iste Liber B. Blotek & Conventu Leranensis
Conventu Peregrinorum 22. Sept. 1579
X. Berardus mps*

Kwiaty z koron Krolewſkich
nieſmiertelne.

Albo

Pámieć Naiáſnieyſzego MONARCHY

ZYGMVNTA III.
KROLA POLSKIEGO
Y SZWEDZKIEGO.

Dic Regi & dominatrici, humiliamini, ſedete: quoniam
descendit de capite veſtro corona gloriae
veſtræ. Ierem: 13.

Powiedz Krolowi, y Pámiey, *Ukorzcie ſie, y uſiadzcie:*
ábowiem zſtąpiłá z głowy wáſſey koroná chwały.

Albo wielka opowiada Prorok Jeremiaſz
Joachimowi Krolowi Iſraélſkiemu / y máz
tce iego / ktora Noheſta zwano / to ieſt / zgu-
be Korony: porwano ábowiem to Krole-
ſtwo do Babilonu w niewolá / iáko czytas
my 4. Reg: 24. y Ierem: 29. według wro-
ſi tegoż Proroka: *Todeſle cie, y mátkę twoię, ktora cie wrodziła,*
do ziemie cudzey. A ia Krolom moim / Pánom moim / Po-
laſom mowie wſytkim / ktorzy ſie piſa y miánuia co ſlo-
wo / Synámi Koronnymi / á ſa ánimuſhow páńſkich / y Kro-
lewſkich / lubo to nie poſli ze ktwie Krolewſkiej / ále przecie
przy nich ieſt Berło y Koroná / y komu ia chce dáć / temu dá-
ia: Synom mowie Koronnym opowiadam te nowine žaló-

Żalobá.

śna / iż KROLA Y KROLOVVA utracili / zaczęli y Berko-
ich y Koronę prochem śmiertelnym przypały; a co przed-
tym na mającacie świecili / to teraz w ciemności śmierci / w
rozsypane prochu bieżą / y co minuta ciemnieją / y niższeja
barzciey. Jedyna ozdoba wasza w Krolestwach Chrześcijań-
skich zgąsta: Korony dwie z głowy waszey spadły / którym
świat nie nąydował równiey / za czasów naszych godne ko-
rony tytuło w onych / które Krolom innym od Oyców świe-
tych oddawanie bywały / gdy jednych Christianissimos, dru-
gich Catholicos, trzecich Defensores fidei, mianowali.
Bo kiedyś miłszą gospode miała Religia święta Rzymska
Kzyska / iako w sereach tych obudwu bogobojnych / y pra-
wie Krolewskich / ZYGMUNT III. Y KONSTAN-
CYY Krolow naszych światobliwych: ia nie widze / nie
znayduie. Spadły te korony z głowy twoiey Coro Polska /
czemuż tedy nie stajisz / y nie wsiedzisz w prochu Corto Le-
cha cnego: zginął w oczach twoich mająstat Cory Polskiej /
zwiedla Koronę włożoną twoją / zmarniał wieniec twoy / y
padł pod cień śmierci / to jest / do grobu zafedł / y tam czeka
odmianny swoiey na zmarłych powstanie. Zostala jednak
wonność kwiatow wdzięcznych z obudwu wienców Kro-
lewskich / iako po Jozyaszu niegdy Krolu Judskim / o którym
Miedzec tak mowi: Memoria lilia in compositionem
odoris facta, opus pigmentarij, in omni ore quasi mel in-
dulcabitur eius memoria, & ut musica in conuiuio vini.
Pamięć Jozyasza / iako wonność z rozmaitych kwiatow w-
wita: której vsła nie beda smakować sobie ta pamięć: a któ-
ryż bänkiet tey muzyki: Wspomnie pierwszą Koronę teraz /
ktora kwitnela na głowie ZYGMUNTA III. Pána na-
szego: a potym poyde do wtorey / ktora zdobila skronie
KONSTANCYY Pániey naszej. W imie Pánstkie.

O Dawidzie Krolu wielkim Izraelskim napisano / iż
dobywszy miastka wielkiego Rabach / które miedzy wodami
polozone bylo / miedzy innymi zdobyczami / wziął Koronę
Krola

Krola Ammonitow: Et tulit diadema regis eorum de ca-
pite eius, pondo auri talentum habens gemmas pretio-
sissimas, & imposuit um est super caput David. Wazna ta
Koroną była / wazyla talent złota; to jest / 3000. siltow / lubo
staterow: co iesli iey nie przerobiono / a tak na głowe iego
kladziono iako była zrobiona / bylo co dzwigac Dawidowi.
Dzwigał iednak / y Panu Bogu za taki ciężar dziekował; znać
to z slow iego: *Wprzedyłeś Boże sługę twego w błogosławieństwie
słodkości, włożyłeś na głowę mego koronę z kamienia drogiego. Nie
chodził w takiej koronie syn iego Salomon / ale w takiej: w
takiej iaka opisał sam in Canticis: Wychodźcie corki Syońskie,
y obaczcie Krola Salomona w koronie, która go ukoronowała matka
iego w dzień zireczyn, w dzień wesela serca iego. Jakiż prośe
korony na weselach bywaia: iakie mają bydź inne / iedno z
kwiecia wonnego / z których iedne wspomina Oblubienicę
Pánstka: Fasciculus myrrhæ dilectus meus: Moyo włoża-
ny Nazionet / otoczył głowe swoje iako rowniante mirro-
wymy zioly / wdzięcznymi barzo. Już to wieniec lżeyszy / da-
leko od talentowey wagi. Przy Koronacyey zaś Salomo-
nowey / nie wspomina żadney korony / oprócz pomaszczenia
oliwa / ktora z przybytku Pánstkiego Sadoś nawyzszy Kapłan
przyniosł: Sumpsiq; Sadoc Sacerdos cornu olei de taber-
naculo, & unxit Salomonem. Rozumiem iednak / iż dy-
dema z materzey takiej / iaka była na Sayle / Dawidowi po
śmierci oddana / ukoronowała Salomona pod Gibonem.*

Dawszy ia pokoy Koronom Izraelskim / widze na trun-
nie tey dwie koronie / Polska iedna / druga Szwedzka; obie
złote / obie ciężkie / wagi talentowey / cetnarowey: bo kiedyś
korony są bez trudow / a ięsze krawowych: Kiedyś tak sęze-
śliwe / aby włożyły głowe / a nie rączy wyłoczyły z niey poty
krawawe: Dármo Gotyfredzie Bullionie cierniową Koronę
na głowe twoje kładziesz / iesli rozumiesz iż przedzy od cierni-
nia wyłoczysz kraw / niż od złota. Toż umie złoto co y ciernie /
przedko bolu nabawi Krolewską głowe / przedko z niey kraw
wyłoczysz /

Koroną Da-
widową.

Psal: 30.

Cant: 1.

Cant: 1.

3. Reg: 1.

Korony
dwie wa-
ne.B
Koroną Go-
tyfredową.Tytuły Pa-
now Chrze-
ścijskich.

Isaia 47.

Ecclesi: 49.

2. Reg: 12.

wytoczył / y nową purpurą wſzystkiego Páná zafarbował.
Wprawdzie Goſted dobywſzy Jerolimę / uczynił to na pamiątkę Koronacy cyrniowej Chryſtuſa Pána / która miał w tym mieſcie ; bo rozumiał że ſie mu nie godzi we złotey chodźć tam / kiedy Pan iego w cyrniowej umierał : ale by też był y złota włożył / tożby było głowie iego od złota / co y od cyrnia. Widze y druga korona z zioł wonnych wſtąpił / nie na ciele w tej trunnie / ale na duſzy / która do nieba już odeſłał / nie z mirthy / ale z cnoty wſtąpił ; zwaſzeją z kwiatow onych / którymi nie lada iaką wonność Krolowie pobożni mają / iako to Jozwaſz s. miał / którego Miedrzec chwali.

Korona z
kwiatu Ma-
drości s.

Pierwſzy kwiat do tej korony należy / ieſt Madrość Chreſcijańska / wonny bárzo kwiat. Krol mądry gdy na kroleſtwo wſtąpi / wiedzieć ma naturę kroleſtwa ſwego / y ludu któremu roſć zowić będzie : ſkoro to umie / porozumie przed to z takiego zapachu / iakie to wino / które kroleſtwem zowić.

Co s.

Miedzy innymi próby na wino ieſt wonność y Vina probantur colore, odore, ſapore : w tąż Kroleſtwa. Zapach z każdego bieży ſmiertelny / a w ten czas nabierze / kiedy ſie zda bydź narodek wiſtyleſki. Krol Salomon bogactwy wielki mi / armata / przymierzem z Pogranicznymi Krolmi / a zwaſzeją cudowną madroſć / Izraełſkie Państwo był wtwierdził. Mówiąc według Polityki / mógł ſie nie bać żadnego naſtepu gwałtownego / żadnego Kokoſu : iednak to Państwo za Roboamą / którego Piſmo s. Proſtakiem zowie / iako

Salomon
Krol.

wiemiec naſłignieyſzy / rozſzarpáne było / gdy od niego 10. Woiewodztw odpadło przez tumulty / innego ſobie za Krola wybrałſzy. Szkoły tak wielkie / ani Roboam ſam / ani Suſceſſorowie iego / nagrodzić nie mogli nigdy. Balthazar Krol ſprawił był bankiet wielki Senatorom ſwoim / których było na tyſiąc. Bawi ſie dobrą myſlą / pią / buza wſiſcy / nioczym mniej nie myſlili / iako o ſtracie kroleſtwa : iednym razem w onej godzinie pokaza ſie palce / iako od reki głowiecy piſtacy / przy lichtarzu / na ſcienie pałacu Krolewſkiego.

Skoro

Skoro tego poſtrzegł Krol / dziwnie ſie zátwożył / a gdy nie tego nie znaydowni / któryby one charaktéry zrozumiał / ná koniec wprowadzono Daniela / który promieniem ſwiatłości z nieba oſwiecony / rzecze : To piſmo tak brzmi : Mane, Thecel, Phares. y ten ieſt wyklad tej mowy : Mane ; Policzyl Bog kroleſtwo twoie / y wypełnil ie. Thecel ; Zawięſiono cie na wadze / y znaleziono w tobie mnieyſzą wagę. Phares ; Rozdzielone ieſt kroleſtwo twoie / y dane ieſt Miedom y Perſom. Jako rzekł Daniel / tak ſie aſtalo / teyże nocy zabito Balthazara Krola Chaldeckiego : a Dariusz z Miedyey naſtąpił na kroleſtwo iego / w leciech 62. ſmiertelny zapach wderzył y z korona na Balthazara / y na kroleſtwo iego / zniósł go do ſieczu y zgniazdem.

Balthazar
Krol.

Przypadał częſto Świetey pamięci KROL ZYGMUNT III. na te ſmiertelność Kroleſtw / z rozumem ſwoim ; trzy- mal dwoie Kroleſtw / Polſkie y Szwedſkie / nad obiema Pań- ſki gniew / y miecz dobyty z nieba był ſpuſzczony. A coż inne go ſa wojny / iedno miecz Boże / którymi znoſi Bog narodek wſyſtkie : Gdy Kokoſe / y Rebellie / y Konfederacye wiodły / lubo to w Polſce / lubo we Szwecyey / krzyżał z Prorokiem : O mieczu Pańſki / poſiż nie ſpoczynieſz : Wnidz kiedy do pochoy twoich / ochłodni / y umilkni. On tego domawia / a do niego glos z nieba : Jakoż ma ſpoczynać / ponie- waż mu Pan roſkazał przeciwko Aſkalonowi (Polſce y Szwecyey) y przeciwko Pomorſkim krainom iego / y tam go ſobie naiał : Nie wſyſtkie kroleſtwa mieczem powſtaią / ale niemal wſyſtkie od mieczá gina / które gina. Poyrzy na te żelazną rozgę / KROL V Wielki / która Monarchie iako gárnce tłuże / a wż ſie rozumu ; a wiedz o tym / że nie maſz żadney tak potężney na ſwiecie / któraby ſie oparła ogniom gniewu Bożego. Moia rada / pomysłić o kroleſtwach onych gornych / w których mieſka Krol wielow niedożył / nie- ſmiertelny / w których niewolnika żadnego nie maſz / ale wſyſcy Krolowie korony złote na głowach mający : Takie wi-

ſmiertel-
ność kro-
leſtw.

Ierem 47.

22

23

24

Pſal 2.

Apoc: 4. **d**ział Jan s. w Obiawieniu swoim. Jeszcze młodym będąc / gdy od Heretyków na zwiady pytany był / miałli wola odstąpić wiary Rákholickiej / dla Korony Szwedskiej / która zamysliwała już na ten czas nie koronować nikogo iedno Lutherańa ; odpowiedział : Korony niechce smrodem Luterstwa zarażoney. Trwał w tym przedsięwzięciu wstawnie / y nie było takie pogardy / które ponosił od krwie swojej / y od nieśbożnych poddanych / wdziecznie przyjmował / ale y wieśsze gotów był cierpieć / dla Wiary s. Rákholickiej.

Zarzuta Po
litykantom.

Oderża na mie Medekowie Polityczcy / y rzeka : **N**á co ten rigor Religionis : nescit regnare, qui nescit simulare. Zmyślić się było Lutheránem między Lutry / Kálwinistą między Kálwiny / y tak tych ścierśieniom nie drażnić : Pacem inter dissidentes de Religione iurare, mente iniurará. **S**łuchaycież mie Pánowie Politykánci. Wiećcież wy o tym / iż wieśszej szkody nie ponosi Rzeczpospolita / iako ná ten czas / gdy má obludniká Krolá / dla grzechow swoich : Zypokrytá Krol ten iest / który wśyskie práwá Boskie / y ludzkie / za nie sobie nie má / byle iedno krolestwa ochronił swego : Religiey nie trzyma státecznie żadney / iako która widzi w pomietlech / te porzucca : co Kól / co dwa / to inná mástkáre ná gebe wloży / y wdáie się raz za Kálwiná / drugi raz za Lutrá / zé. **S**łuchaycie słowá Bożego syderze / którzy pánuiecie nád ludem moim, mowi Izáiasz s. **A** ná innym mieyscu : Dabo pueris principes eorum, & effaminati dominabuntur eis. **D**am im dziećci za pány / á niewieściuchowie pánowáć im będą. **Lxx.** czytáia / miásto tego Effaminati, *Επταυραι*, które słowo / illusores, ábo irrisores, náśmiewoce / ofszercze znaczy. **W**ielka plaga przegraża Pán krolestwu / gdy hálbierśkiego w Religiey zmyśláczá przepuszcza.

3. Reg: 12.
Ieroboám
obludnik;

Takowa obluda był Jeroboám przekletý Krol Izráelski / który skoro ná thronie vsiadł / rzekł w sercu swoim : **T**es raz się wroćci krolestwo do domu Dawidowego / iesli wstepować lud ten będzie / aby czynił ofiary w domu Páńskim w Jeruzáleu /

Jeruzáleu / y będzie się pytało serce ich o pánu swym Roboámie Krolu Judskim / y mnie zabiá / y wroca się do niego. **A** wysłiwszy ráde / wzywał dwu cielcow złotych / y rzekł do nich : **N**ie wstepuyćcie wiecey do Jeruzáleu : **O**to bogowie twoi Izráelu / którzy cie wyprowadzili z ziemi Egipskiej / zé. **J** Obawiał się nieśbożny Krol / żeby się nie odmienił lud pospolity chodząc do Jeruzáleu / wpadłszy między Káplany / y nie odstąpił od niego. **T**akiz był Henryk Ósmy Krol Anglikáński / Henryk 8. który Rzymu nie kazał znáć pod gardłem poddanym swoim : takiz náśnych czasow Gulielmus Nassaw / pierwszy Rebellis z Holándrow / który Rákholická wiára gwałtem wyrzucił z Holándryey / aby iednym ciósem / y Páná Hispáńskiego od Zrabstwa swego odciął / y sam regimentował nád chłopcy onymi / którzy się teraz prapotentés Ordines Confeder : Belgij, zowia.

Jinna mądrość miał y wziął od Najświeższej Mátki swey KATHARZYN YAGELLOVNY, Krolowej Szwedskiej / ZYGMUNT III. KROL náś / słuchował często pewnie od niey one słowá / które niegdy mowila mátká Salomonowá : **N**ie máś żadney tájemnice / kedy pánstwo pánuie / dáś tego winá Krolom / áliści oni zápomniá sadow / y odmienia spráwe wbożich synow. **S**trzeż się námiłszy synu niewiásty oney / która Bábilonem zowia / mátki wśeterceństwa y obrzydliwosci : nie widzisz y niey w retu kúbká złotego / nieczyśtości pełnego : widzisz iako się zpiłá krwia Świetych / y krwia Meczenników Jezusowych **O**náż to niewiásta / która Angliki / Holándry / Sarmeyczyki / Fráncuzy / Żwiczáry / Sáffy / Czechy / Szwedy nákoniec twóje popoiłá kácerstwý rozmaitemi / winem / które po Sodóm / Sodom 31. skich y Gomórskich przedmieściách zbierano ; nie winem / ale zółcia piekielná. **T**akie słowá słyszał od mátki swey swiętobliwey / syn bogoboyiny / y brzydził się iako truciźná śmiertelna kácerstwý przekletými. **O**bstał go był nie dawnych czasow Jakub Krol Anglikáński księga / która sam nápiśat / dáł wśy icy

Regium donum. wſzy iey tytuł / Βασιλικον δώρον, w ktorey miedzy innymi bła-
 dami ten ieden ieſt: Królowie Chrzeſciánſcy ſa Pápieżami
 w pańſtwach ſwoich / y nie podlegają nikomu w Jurisdykcy-
 ey Kościelney. Myſlił Páná náſzego ná mowić do tego bledu;
 ále on to poſtrzeżęſzy / dar niezdárzony do ognia / ktory ná ten
 czas ná Kominię gorzał / wrzucił / y niechciał aby wiatru Pola-
 ſkiego y pałacu iego Królewſkiego wiecey zárazal. Tenże
 Król Anglię Poſtá ſwego wyſtal do Polſki / aby mu wezy-
 niono z ksiąg Kiedzá Cichoſkiego / Plebaná Sedomieſkie-
 go / ſpráwiedliwość / ktory w druk podal cóś nieſmácznego o
 Rodzáin iego w Skocyey; ſłuchal cierpliwie poſeſtwa one-
 go: odpowiedział potym / że tá ſpráwa iáko z Duchowná o-
 ſoba nie náleży do mego forum, ále do Biſkupa Krákow-
 ſkiego / tá m żáday pánie Poſle ſpráwiedliwości / tá m iedż
 chceſli. W czym wielkiemu Konſtántynowi podobnym był /
 ktory memoryał yſzytkie ná Biſkupa Nicenskiego Synodu
 ſobie podane w ogień rzucił / to elogium przydawſzy: Nie-
 chceſia Bogom moich ſádzić; názwál Kapłany Bogámi dla do-
 ſtoieńſtwa ich wielkiego / według Pſálmu: Deus ſtecit in
 ſynagoga Deorum, in medio autem Deos diiudicat.
 Tenże Pán bogoboyny / gdy do Wilná Miáſtá Litewſkiego
 przyiáchał Pátryarchá Czárógrodzki Schizmatyk / á chciał
 tego po Królu / aby przeciwko niemu wyiejdzał / iáko wy-
 ieżdżał niedawno przeciwko Aldobrándynowi / y Ráetano-
 wi / Legatis à Latere. Odpowiedział: Bárzo rad / ieſliſz
 Oniá przyiáchał Kościółá Rzymſkiego do mnie; iáko iná-
 czej / nie znam ſie do ciebie / y do twego Pátryarchowſtwa.
 Coż iá rzekł / iákie ſtáráníe czynił o duſie Sióſtry ſwey K R O-
 LEVNY Szwedſkiej; iáko y w Krákowię / y w Wárſzá-
 wie / ná koniec y w Brodniczy ſátány kácerſkie od niey odpe-
 dzał: Co rzekł o Senacie ſwym / iáko go chciał mieć y widzieć
 z ſzeczerych Rátholiſkow; iáko zábiegał przekleſtym Plebiſcy-
 tom o Konfederácyey: iáko Miáſt ſwoich Królewſkich od
 beżecznych Miniſtrow Ralwiná y Lutrá / bronil: A wſzytko
 to czynil

Pſal: 81.

to czynil z lekka / według onego wierſyka: Peragit tranquil-
 la potestas, quod violenta nequit. O ſliczny y wonny
 kwiécie Mádroſci Chrzeſciánſka! mádroſci K R O L A
 náſzego Z Y G M V N T A III. Chriſti bonus odor, ſub-
 dicis in vitam. O Śwíetym Królu Józyaſu rzeczono: Ipſe
 eſt directus diuinitus in poenitentiam gentis, & tulit abo-
 minationes impietatis. Od Boga poſłany był / aby narody
 te ſobie poddane pokutowáły / aby znoſil nieżbożnoſci obrzy-
 dliwe / odſzczepieńſtwa y Heretyctwa. Pobłogóſłáwil Bog
 pracey iego / y máło ſie tego gnoil po Polſcze y Litwie war-
 ta / względem iáko tego wiele było / gdy ná pańſtwa náſtąpił.

Wtóry kwiát / z ktorego Koroná Z Y G M V N-
 T A III. wita ieſt / Spráwiedliwość ſwíeta ieſt / ktora ke-
 dy ieſt / ſięgáſliwie króleſtwa czyni; iáko iey nie máſ / rozboj
 właſny. Powinien Król káždy / iáko dobrych miłowác / táſ
 zlych kárác. O Pánu Bogu nápiſano Cum ſancto ſanctus
 eris, & cum viro innocente innocens eris, & cum electo
 electus eris: & cum peruerso peruerteris. Prou: 21. iuxta 70.
 Peruerſis peruerſas vias immittet Dominus. A zlyſ / będzie
 zle ztoba; wykráczáſ / zginieſ iáko ſól ná wodzie. Kto zlych
 nie kárze / ten dobrych trapi. Peſtilente flagellato, mowil
 Mádrzec / ſtultus ſapientior erit. Wnet ten drobiazg glu-
 ptów zmedrzeje / iáko chluſna iednego z nich. Proſi o ſprá-
 wiedliwość táka Prorók: [Gdy ſády weczyniſ twoie ná zie-
 mi / náucza ſie ſpráwiedliwości obywatéle ſwíetá.] A przeto
 oſtro zfułány ieſt Achab Król Izráeſki / iz Benádádomi
 Królowi Aſſyryiſkiemu / ktorego miał w reku / przepuſcił:
 ktory koniecznie miał bydz kárány ná gárdle / że ſila zlego
 Izráelowi wyrádzal. Razał go Bog zábić; á Jeg Mſc nie
 cyło go ná ſwiebode puſcił / ále go wziął do ſiebie ná kárety /
 y brátem go názwál. Zeſ vpuſcił meżá godnego ſmierci z ręki
 twoiey, duſzá twojá będzie zá duſę iego. Wrożká tá ſpełniła ſie
 predko / ábowiem w bitwie przeciwko temuż Benádádomi /
 ſtrzáła ná wiatr puſzczona / okrutnie Achabá zrániła / y w kil-
 ká godzin zámordowála.

2.
 Kwiát ſprá-
 wiedliwo-
 ſci.
 Pſal: 17.

Prou: 19.
 Prou: 21.

Iſa: 26.

3. Reg: 20.

3. Reg: 22.

C

A o owych

Cap: 1.

Iob 29.

Lips: in
Monitis.

świeżej pilnował; rozumiał iż do niego Medrzec mówił:
*Mituncie spramiedlinoie, ktorzy sadiacie ziemie. Rzeczesz; moze
 to kto inny odprawić/ Pánstie zabawy y wczasu podolac tes
 mu nie mogą? Nie moze tak dobrze iako Krol sam. Vbogi
 Szlachcic ma sprawe z Woiewoda wielkim/ Mieszczanin z
 Starostą: y bedzie szto serca w tych mnieyszych sedziach/ aby
 wyparli tak okrutnego tyrana od czaty/ na ktora sie zaniost.
 Job s. Krolew bedac/ w proch krusyl zarna niesprawiedli-
 wych; sam o sobie swiadczy: Contere bam molas iniqui, &
 de dentibus illius aufere bam praedam. Kedy v vbogiego
 Deputata tak mocne zeby/ aby kamienie gryzl nimi: kedy tak
 mocne rece/ aby z paszczeki odrzychlopskich panow wydarl
 oblow Mieszczaninka vbogiego? Zelaznego tu berla potrze-
 ba/ ktoreby krusylo te nadete garncie. Od poczatku swiata
 Krolowie sami brali to przed sie/ aby vbogich strone trzymas-
 li. Karola Wielkiego pierwszego Cesarza na Zachodzie słoń-
 ca wyrok iest: Hoc Missi nostri notum faciant Comitibus
 & populo, quod nos in omni Hebdomada vnum diem
 ad causas audiendas sedere volumus: populo autem di-
 catur, vt caueat de alijs causis ad nos reclamare, nisi de
 quibus aut Missi nostri, aut Comites, eis iusticiam facere
 noluerint. Z ktorych slow znac/ iż lubo po Miasztach y
 wsiach Francuskich bylo wiele Zrabiow/ y Grophow/ y
 Woytow/ ktorzy sady odprawowali: posylal on iednak Rom-
 missarzy swoje drugdy/ aby krzywdy nikomu nie bylo. Nako-
 niec sam sady raz w tydzien chcial miowac/ aby Sedziow
 Dekretaz Relacyi trutynowal/ y kassowal zle/ approbowal
 dobre.*

Philip Krol
Macedon-
ski.

Poganscy Krolowie stana na dzien sadny przeciwko tym
 pieszonym Krolom/ y potepia ich: abowiem sierotkie do-
 bra na drapież okrutnym Tyrannom podaia/ gdy spraw ich
 nie sadza sami osoba swoia. Stanie Philip Krol Macedon-
 ski/ ktory (iako zwyczaj pospolity na ten czas byl) sam czesto
 sadzil. Jednego dnia na drodze kwapiacego sie niemiasztá
 iakás

iakás prosi o sprawiedliwość; Krol rzecze: Trudno mi teraz.
 A ona śmiało: Wiec nie kroluy; w pominając/ lubo wyma-
 wiając Pánu wrząd iego własny/ bez ktorego trudno sie miał
 y zwać krolew. Stanał/ y zaraz oney niewiastki wysluchal/
 y ieszcze spytał: Maszże tego wiecey?

W teyż Macedonicy byl Demetrius Poliocertes, kto-
 ry zuchwale supplicacye odprawowal. Mabrak raz memo-
 ryalow laskawa twarza w drodze/ iakoby ie miał czytac y sa-
 dzic: y przydziej z nimi na most rzeki Axias, y wstyskie z
 kráiu śaty do wody wrzucil. Ale przyplacil tego/ abowiem
 Macedonicykowic/ ktorzy Philippa swego takim lubo nie
 widzieli/ lubo nie slyszeli/ zaraz nim pokinali/ y Pirrhusa so-
 bie za Krola wybrali/ a tego ktory zaniechawal sprawiedliwo-
 ści/ zaniechali.

August Cesarz daleko byl inszy/ ktory sady wstawicznie
 odprawowal/ a drugdy az tu wieczorowi. Bywal chorym
 podczas/ y nie mogl dlugo na krzesle siedziec; wiece na lektyce
 iako na maiestacie sadzil/ czasem doma na lozku. Ale y Clau-
 dius Cesarz sadow pilen bywal: nie przepuszczal dniom wro-
 czystym swietym/ wedlug zabobonow swoich.

Stana tedy ci Poganscy Panowie na dzien sadny/ y
 Krole Chrześcianskie potepia/ ktorzy iako delicati marty-
 res, testnia z poddanymi wkrzywdzonymi/ a niewiedza tego/
 iż iako oko Pánstie konia tuczy/ tak vcho poddanego. swiada-
 kiem tego Job s. *Vcho mowi/ sluchajace bógostawilo mie, y oko
 widzące swiadeclwo mi dawalo. A to zem oswobodzil vbogiego krzy-
 zacego, y sierotę ktora pomocy nie miała [Bógostawienstwo
 tego ktory miał zginać na mie przychodzilo/ y cieplyem serce
 wdowy. Odzialem sie sprawiedliwoscia/ iako śata odziaany/
 y korona sadem moim.] W takiey koronie/ y w takiey śacie/
 wšedl K R O L M O Y Z Y G M V N T III. do nieba; Zawszy-
 dzi y ten mie iednego z Panow Chrześcianskich/ ktorzy na párs-
 lamenty y consilia sie swoje spusćili/ a sami niechca o żadney
 rzeczy nic wiedziec.*

Suetoni-
us.

Iob 29.

Ille regant cunctos, illis sint omnia curæ,
Et iuuet in tota men nihil esse domo.

Exod: 32.

Jest druga sprawiedliwość z nieprzyjaciela Koronnego / z swego / z postronnego / na wojnach krwawych; dawszy pokoy obcym / o których niżej się powie. Przyszcie Pánu Karác kupy swawolne / iakie były niedawno Konfederatow / lubo Kokošanow; iako ich nie pokarzesz / porwa na Kiel / y iako skłapy szalone / y siebie y ciebie Krolu wniwecz obroca. Co czynił K R O L nąś Z Y G M V N T III. z tymi? Mogł tak pokarać / iako Morysz Karal bálwochwalce: mógł od bramy do bramy kazać z dobytą bronią Lewitom swoim skoczyć / y kto się trącił zabić; mógł był y adherentow wiecy w obozie zmacać / y wszystkim pod miecz iść rozkazać. Nie uczynił tego / starawszy ledwie setną część / ostatek gardłem darował. Mogł był authorow buntu szukać / a że się kryli / tak sobie z nimi porządzić / iako dziesięć Woiewodztw pogodził / gdy następna Woiewodztwo Beniamin uczynili; ofiarowali pomoc sąsiadcy Pánowie / Poganie nawet sami szable swe Pánu na pomste obiecowali / zgrzytali zęboma wsiacy Krolowie Chrześcianscy / a między nimi nabórzye Zemyk IV. Krol Francuski: otoli Pan poddane swoje pogromiwszy / wiachał z obozu Guzowskiego do Krakowa / Izami się zalewając / gdy poboier wisko miał / na którym troche głowiek padło: wieźnie koro re miał pusić / inne do honorow / dzierżaw / a co wietśia / do łaskawey reki przypuścić: Amnistia / to iest / niepamięć y sobie żądał / y wszystkim / aby y imię Kokośu zginęło / na tym był. Wiec Dawid umierał / prosił Salomona syna / aby Semey y Joabá nieprzyjaciol jego nie puszczał do trumny / siwizny własna ichże krwía nie zasłabowawszy; nic takowego w Pánu tym zmarłym nie znaydujemy. Jeszcze był żyw filka dwa dziesięć lat potym / pokrył wszystko / nie Amnistia (Cyceronowe to wymysły) ale miłości Chrześcianska / y bliźniego: raz odpuszcł / zawnę odpuszcł / odepchnawszy od serca one przeklęta sentencya / która się w Polsce samey wrodziła

Qui par

Matth: 18.

Qui parit inimico, mortem sibi generat. Wąse to kłory / którym pokrywacie w sobie iedze piekielne; ale iako faryze w wezowych wieńcach chodzą / y w piekle goreją: tak y wy będziecie / iesli z serca nie odpuszcicie krzywd bratu każdy swemu. Wchodzi K R O L V Wielki Z Y G M V N C I E Trzeci / odziany w sprawiedliwość / y wkoronowany dyademą sadu / ponieważes y siebie samego / co był powinien pogromionemu bliźniemu / y co drudzy bliźnim swoim wkrzywdzonym / dobrze osadził.

Trzeci kwiát w Koronie Krolewskiej ma się znaydować / który powściągliwością zowieiny: który takto zwietśzeć / zginać przysidzie Krolowi / ale y Koronie się dostanie. Szukać przykładow nie trzeba / same historye ida w oczy: Salomon Krol Izraelski ledwie do roku pięćdziesiątego pierwszego dopadł / umarł / ieszcze młodym był / a już go pisano s. stárce zowie. 3. Reg: 11. Cumq; esset senex, deprauatum est cor eius per mulieres. Tak starey starości przyczyny inney nie znayduie / iedno niepowściągliwe wzywianie Wenusa; jon y nalożnie miał tak wiele / a iakoż to się było nie zstárzec? Deut: 33. napisano: Takie dni młodości twoiey, tak y starosc twoja. Kto żyje z młodych lat powściągliwie / długo żyje / y do zieloney y sześciu stárści przyschodzi: ale kto się tymi rokofami niezmiernie bawi / zgrzybie przed czasem / y wwikle się w choroby bezleczby. Tiekorzy rozumieć / iż Astarthe Bogini Sydoniska toż jest co y Wenusa; raz Bogini przelożona była rodzeniu y śmierci ludzkiej / y zwano ja Libetyna. Nie od rzeczy tedy będzie mówić komu / iż Salomon chwalił za Boga Wenere (Colebat Salomon Astarthem Deam Sidoniorum) y przeto przedko zgrzybiał. A bawo ma drze oni poganie / y pogatek głowiek y koniec pod opiekę tej Boginiey kładli: abowiem rozumieć / iż iako od niej maia wrodzenie / tak y śmierć; a przed nią starosc wkrąpliwa / koro ra przyszedłszy / kaze drugim wstepować. Possibile est iuuenem cito mori, senem impossibile est diu viuere: mówił w Hieronyma a. iedną wdowá bogoboyna.

Sluzg.

Iob 20.

Psal: 101.

Nah: 2.

Ierem: 51.

Genes: 49.

Exod: 4.

Prou: 5.

Sluż tu one słowa Job'a. Kości jego napełnione będą
 myśleniami młodości jego, y z nim w prochu zagna. abowiem swa-
 wolnikowi kości y ciała / które nie dawno zdrowe były / pełne /
 y duży; skoro ognia Wenusowego dopadną / poschną; może
 każdy z nich mówić wiersz on Dawidowy: Olla mea sicut
 cremum aruerunt: kości moje iako suchy drzewny wstęły. Suchot-
 tych nabawiła panna młodego rozpustą w młodości / w któ-
 re sie wdawał bez miary. Zebrąyski text / miasto vitijs adole-
 scenciae, czyta occultis, które słowo porubstwu sluży: bo nie
 masz żadney pśice tak niewstydlivey / ani tak zapamiętałego
 miłośnika / któryby sie nie krył z takim swawolenstwem.
 Wiec także grzechy z swawolnikami sypiają w prochu: abo-
 wiem idą za nimi grzechy / y paraciki grzechow aż do trunny /
 y do grobu / nietylo dla zwyczajn / którego odwyknąć trudno /
 ale y dla chorob zawziętych / których znaki zbyć niepodobna.
 Tym sluży co niegdy rzekł Nahum: Cor tabescens, & disso-
 lutio geniculorum, & defectio in cunctis renibus, & fa-
 cies omnium illorum sicut nigredo ollae. Serce zwiedlo /
 na nogach ani postąpił / kāmien biodra łamie / a twarz v tās-
 kiego iako gąrnice czarny. A co czytamy v Jeremiaśa: [Silā
 ich pożarta / stali sie iako niewieściska. Na nich kāmie szorze-
 gienstwo Rubenowe: Wylanym jesteś iako woda / bodaies
 nie wrost.] A czemuż to: abowiem wstąpił na łoże Wy-
 twego / y zmazał pościel jego. Wiec iako Sephora nie mo-
 gla strugniey śmierci pogrozoney od Anioła odwrócić / iako
 obrzeżka; porwała Sephora kāmien ostry / y obrzeżała nim
 syna swego; takby ci swawolnicy wzynić mieli / y przez cnotę
 powściągliwości obrzeżaćby mieli rostkofy wśelakie / chcali
 zdrowia dobrego zżyć dłużej. Sluchaycie panowie mło-
 dzy Medreć: [Nie wdaway do cudzych honoriu twego / y lat
 twoich okrutnemu / by snadź nie naktali sie postrogni siłami
 twoimi. A co innego jest / dare annos suos crudeli, jedno
 kwoli bezmierney swewoli / obroń sobie wmknąć z lat mi-
 łych: Okrutny bierze te lata / to jest wśetecznicą / która nie
 kocha sie

kocha sie w miłośniku swoim / ale na tym jest / aby go z pie-
 niedzy odarła; iako tych nie sstanie / forą z dworą / y w dom-
 cie nie pusci.

Co iesli kto przyczyny spyta / dla czego zdrowiu niepo-
 wściągliwość wadzi / ta jest na doredziu: bo że początek
 głowieczy z co nalepshey krowie y z nazacnieyshey / która ciało
 ożywia / idzie / wyma gesta spermatis we krwi wielką škoda
 czyni / y siły gubi. A podobno z tey przyczyny przez krew pi-
 sino s. rozpuste cielesne zowie / iako v Ozeasie [Szorzeniestwo
 y kłamstwo / y mezooboystwo / y złodzieystwo / y cudzołóstwo /
 wezbrały / y krew dotknęła sie krwi.] A w Psalme 50. Wy-
 baw mię z krwi Boże. y v Jan'a s. Ktoż nie z krwi, ani z mo-
 ley ciała. A ponieważ żywot nasz na krwi zawisł / lubo to
 krew dusza nie jest / częstokroć jednak w piśmie dusza sie zo-
 wie; iako gdy w Lewityku pisa: [Dusza wśelka ciała jest we
 krwi / dla tegożem mówił do synow Izraelskich: Krew z
 mięsą wśelakiego iesc nie będziecie / abowiem duszą mięsą
 jest we krwi; a któkolwiek będzie one iadł / zginie.] Deut: 12. 5.
 Strzeż tego / abys krwi nie iadł / bo krew bydlęca jest mięs-
 to. Genes: 9. Wyjawšy / abyscie mięsą ze krwi nie iedli.
 w Zebrąyskim iasniey o tym mowa idzie: Excepto, quod
 carne in anima sua, in sanguine suo, non comedetis. Chce
 mówić: Wyjawšy ze krwi iesc nie będziecie / w ktorey siedzi
 dusza. Skład porozumieć możemy / iż częste porubstwa / wiele
 zdrowia y lat wymnia; a że ci którzy sie od swewoley po-
 wściągaia / dłuższy żywot żyją / chorob abo mało / abo nie /
 których łaskiem v swawolnikow. A zaprawde prawdziwe
 jest ono zalecenie / w którym Joachym Biskup naywyższy / y
 wśystek orszak Kapłanski / winiuiac meżney Judycie zwo-
 cieństwa / czystosc iey namiecy chwali: [Tyś chwala Jer-
 zolimską / tyś radość Izraelską / tyś ozdoba ludu naszego / żeś
 sobie poczęła meżnie / y utwierdzone jest serce twoie / dla tego
 żeś czystosc zamilowała / a po mezu twoim o innym niewieś.]
 W których słowich notować mamy / iż mestwo śmiercy nie-
 wiasty

Zguba jędr-
wia.

Ofen 4.

"

"

Krew co
znaczy.

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

Judith 16.

wiały czystości jest przypisane / iako y długość żywota / bo o tym koniec historyi opiewa. [Nieśląca też y w domu meza swego sto lat y pięć / umarła potym y pogrzebiona. 2c.]

Dobrego zdrowia / ktorego zażywał długo Pan nasz Najświeższy Z Y G M V N T III. ia między innymi czynami te klade / iż był powściągliwym / y kochał się w czystości swistej: hanby też nie chciał wnościć w Dom swoy Krolewski / aby podobnym mogl być: w sławie onym świecym Krolom y Panom Chrzesciāskim / ktorych czystość chwalebna do nieba z nieśmiertelną ich sławą wniośła. Zmierał prawie gdy wspominał na Bolesława Smiałego / Krola Polskiego / ktory lata swoje / ale y Korone z Berlem / też okrutnicy przedał / iako się wyzszy wspomniāło / za mārny y krotka roztok / y omoczył miecz swoy Krolewski we krwi Biskupa Krakowskiego / STANISŁAWA świętego. Wiedział co krew robi / mowił / Polacy moi / nie zomia iey woda: słuśnie / woda zimna / krew goraca; ale gdyby ia nazwał mieczem / zwołałby ją na Krole swe niektore weyższ / Bolesława / y Kazimierza / nie pobiłby; z ktorych jeden Biskup / a drugi Kapellā B. Marcina Barygły / Mianofonarz Krakowskiego / dla podobnego Monitorium z strony wsteczeństwa zamordował. Boże wchoway / abym ia Korony moie takimi smrodliwymi potrzywami mazał / zmieram prawie / gdy sobie niektore rzeczy wspomnie przede mną / boday nigdy do serca meo nie zaglądały / ani zagosciāły.

Zagoscił się był grzech ten do Dawida Krola / y przyniosł do niego owce cudze / ktora on zabił / a z nią y goścoda rzā iey; y myślił sobie umiłowany od Boga Krol / szukany y wyszukany według serca iego / y czemuż to tak ciężko wpadł w cudzołóstwo y mezoboystwo: A to dla tego / iż na ten czas gdy Joab Hetman iego wojnetoczył z Amomitami / y Rāby miała ich dobywał / w domu siedząc proznował / zwołał na ten czas / gdy się dał zwiēść gładości Bersabee. Nie proznował tedy nigdy / slyśał co Miedzec mowił: [Wiele

złości

złości proznowanie nauczyło / w ktore kto się wda / nabierze wiele zbrodni na się / ale niepowściągliwości naywiecey. Nie chciał tedy proznować nigdy; a że w Polsce niemal co rok to wojny / nie wiele ich było przez lat 47. ktore żył / na ktorychby sam osoba swa nie był / w Inflanciech / w Mołwie / na Podolu / w Prusiech nakoniec / lubo już stary / y mogl zostawiać iako Dawid niegdy / aby nie zgasił świece Izraelskiej A że slyśał Ezechiā / przez co obywatel Pieciogrodzcy / tuneli na tāt sprosne zbrodnie; Hec fuit iniquitas Sodomae, &c. otium ipsius, & filiarum eius: Tā była nieprawość Sodomy. 2c. proznowanie iey / y corek iey / to jest w kolo leżących wsi (ktore z Żebrayśką cortami zowia) listy przypowiedne panietom w dom posyłał / Dworzanom swym poczytawiać kazal / Pospolite ruszenie czynił / a sam wpzod pod chorągiew / wpominał wszytkich przykładem swym / aby na cne Polaki przodki swe pomnieli / a zapomniawszy delicyj wczasowych / zbroiey y prace wojenney wykuszili. Wiec owi kompanikowie starzy / wstratniczkowie mowili (ktorych pohamować żadne prawa nie moga / ani umieia) na moloce wolali / [Podźmyż iedno y zażymy dobre / ktore są / y zażymy krećury / iako to w młodości przedko. Winem drogim y perfumami się zatkamy / niechay się nam nie wmyka kwiat czasu. Wlozmy na głowy wieniec rozjane po ki nie zwiędna: żadney laski nie opuścaymy / ktoreyby nie przeszła swawola naša: każdy z nas niech zażyie zbytkow našych / znałi wśedzie zostawiajmy wesela našego / abowiem tā jest część naša / y los ten.] A Pan nasz z drugiey strony przez Constitucye Seymowe y listy przypowiedne / y Wići wojenne wolał: Wsiadajcie na konie / a pod chorągiew co przedy przychodźcie wszyscy meżowie wojenni: Porabajcie plugi wässe na śable, y motyki wässe na groty. Słaby niechay rzeczy: lestem ia meżym. Sam osoba swa przeciwko Osmanowi Cesarzowi woystkom swym kredensował / y nie iednego / ktory był załżał polā / z niewczasow poruśzył / y przez Raznodzieie swoje

D 2

mowił

Isa 2.

Sap: 2.

2. Reg: 21.
Pentapopolos.

Ecclef: 32.

Bolesław
Smiały.

Krew nie
woda.

a. Mach 3: 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Znalazł zabawę pánom młodym wczirwa / y odwiodł ich od sweywoli do Marsowych boiow / od wczasow do nie-
wczasow pożytecznych / przez Najświeższego Syna swego
W L A D Y S L A W A Z Y G M V N I A wpziod / a po-
tym przez Jasnę Wielmożnego Woiewódę Wileńskiego /
Hetmana na ten czas Koronnego; Jana Karola Chodkie-
wicza / Obozy pod Chocimem roztoczył: weyjrzał w oczy
okrutnemu Tyrannowi / y koscia mu w gardle stanął / ktora
mu potym na przez rok / gdy o nowe wojnie znami pomy-
ślał / w powroz z gardła wyrosta.

Bezczyna Roskosz / glupie moloyce zawodziła do siebie
onymi slowy: Intexui funibus lectulum meum, stravi ta-
petibus pictis ex Aegypto; aspersi cubile meum myrrha
& aloe, & cinnamomo. Łozczyło młode miłkie na powroz-
zach rozbite / koldra Turcka wzorzystą pokryte / wonnych
ziol na nim pełno / zostawcie tedy dom / mówila. Ale Bellona
Chrześciana do żołnierzow swych inaczey: Na wojnie dzies-
ci / pod blache namioty was prosze / możecie łozę z soba nie no-
zić; aboc tam ziemię nie będzie / na ktorey spracowane kosci
wasze odpoczyna kiedy niekiedy: Robiercie adziamskie możecie
doma zostawcie / zbroia lepsza na to miejsce / ktora boli wasze
okryć będzie wmiata lepszy / niż sciany opona. Będzie tam
much wiele / (tak Rozacy Turki nazywali) nie bierzcie ie-
dnak oganeł żadnych pawich na nie dobre kopie / dobre kon-
cerie / palasie / siable / na takie muchy y gadziny. Ale tam nie
będzie co pić: Gabor wino nie posle do obozow naskych z

Wegier /

Wegier / Konfederat to Turecki: do Gdańska daleko / Ryga
wbiegl fortelem Gustaw: browarow na piwo nie masz / ani
ieczmienia dadzą wam Tatarrowie wozić. Czy nie widzicie
śliczney wody w Dniestrze / y tych zdrojow z gurguchocimskich
płynących / na ktore wiecey niż na wino / y gorzalki wasze / po-
ganiń wazy: Wina pragniecie / a Nilus rzekę macie / mo-
wił niegdy Cesarz ieden do żołnierzow swoich. Dniestr ma-
cie rzekę śliczną / o co sie frasujecie: A nie hanbáz to wasza:
Poganiń ktory według prawa swego Machometoweg wo-
de tylo piie / tym narodom ktore wino piaty rostkauie / a wy
checie wino pić / y wodkom tym holdować / y brzydka dań
dawać: Czy czekacie tego / że znówu iako od Dunaju po zwy-
cięstwie / sklenice kurowe / wśarskie / między innymi zdobycza-
mi z Chrześcian niedznych / Turczyn / inter fercula trium-
phalia, niost do Carogrodu: tak poniesie te wasze kusle y ma-
ce / oboz wasz y Oyczyznę wzięwszy:

Augustam amici pauperem pati,

Robustus acri militia puer

Condiscat & Turcas feroces,

Vexet eques metuendus hasta.

Albo to karczma kusłami lby tuc / y sklenicami zawoie stracać:
Nie wiele tak sprawicie / ia w łarme biie / a wy wsiadacie;
zawioda was za Dniestr / nie dumajcieś o domu: vchoway
Boże o vciezcie iako tak rok / abo iakiey rozsympce; meznie iako
wielecy Polscy Kawalerowie następuć / wczas y rekreacye
wasze do domu zachowawsy.

Ten był glos Chrześcianskiej Bellony / ktory porwała
iako Zasto nieiatie od Najświeższego K R O L A Pána na-
szego / y roznosiła po obozach / tak tych / ktore Osman okru-
tnego tyrana czekały za rzeką / iako tych / ktore sie do rzeki scia-
galy. Sprawilze co: sprawil / y wiele. przez cale piec Nie-
dział / ktore Osman wsiyskie sprawil w obozach przeciwno-
nam / y iednego piatnego nie widzial iaden. Przy biesiadach
zmyśliście wieniec klasz rożane na głowy wasze / a ia te stra-

ciwshy z bieściad/ poloze ie mile na fysiaki wafie / y one teraz
nimi wforomnie : a wpzod Pana wafiego glowe / Wieniem
tym Powściągliwości y Wstrzymieźliwości ozdobiwshy /
ktore cnoty nie lada Kwiatem byly Korony iego.

**Kwiat Me-
fusa.** Czwarty kwiat / z ktorego wmita iest Korona / ktora
kwitnala na glowie Najasnieyszego Z Y G M V N T A III.
Pana naszego / iest Mestwo wielkie / kwiat ten wielmi won-
ny iest / iako sie na kim pokaze / zaraz vmilknie ziemia / a nade-
stawia zmyslom / ktore sie na tey wonności znają / iako sa re-
Samson. hy. Czy nie wonny kwiat wderzyl byl z meściwa Samsona-
wego na wshytek swiat / gdy lwy iako kozielki rekoma roz-
sarpymal / gdy powroz / ktorymi barki jego strepowane by-
Iudic: 14. ly tak rozrywal / iako drwa zmykly gorzeć na wonność ognia. gdy
szczęka osła tysiąc rycerstwa pomordował; nakoniec / gdy
w rekach y nieprzyjaciół swoich będąc / kolumny dwie wiel-
kie / na ktorych sie wspierał pałac wshytek / tak zachwiał / ze sie
Iudic: 16. obalily / y wiecey zabil vmieraiący (bo y sam iako Kawalet
majny ona ruina przymalonym iest) niż ich żywym będąc po-
David. zabijał. Komu nie miło slyść o Dawidzie / ktory tak o sobie
1. Reg: 17. mowi w Historcy Krolewskiej: Pasat sluga twoy trzode oycā
swego, y przychodzil lew, abo niedzwiedz, y bral baranā z pośródka
trzody, a iam tych bestii gonil, y zabijal, y wydzieralem z paszeczki
ich, a one powstawaly przeciwko mnie, a iam ich z garto chwytal, y
dawil, y zabijal; y linā, y niedzwiedzia zabilem ia sluga twoy. Słu-
cha mowytakię Krol Saul / slucha Krolewic Jonatās / słu-
cha woysko wshytko / y zgodnymi głosy kaze mu pojedynek czy-
nić z Olbryzmem / Goliatem. Coż kiedy Goliata zabil / y glo-
wa iego przyniosl: gdy tak wiele glow Philistynskich przed
nogi Krolewskie rzucal: co rozumiecie / iako śliczna wonia
napelnil swiat wshytek: iako nietylo cory Syonskie / ale
wshytkiey Palestyny obrocił do oney pieśni; Zabil Saul tysiac,
a David dzieśc tysięcy.

Wshytkie woyny / ktore lubo sam / lubo przez Zetmany
swoje odprowadzał / K R O L Pan nasz zmarły / slawy wonney
były, ale

były; ale miedzy innymi ona / ktora w Wološech wiodl z
Osmanem Cesarzem Tureckim / nawonnieysza. Lew to byl
na Korone nasze: Wylazl z pieczar swoich y legowiska, y zboycā
Narodow podniosl się: ono wylazl z miesca swego, aby položyl zie-
mie twoie pustynia: miastā twoie splondrowane beda, y iednego w
nich obywatela nie zostanie. Niedzwiedz to byl okrutny / ktory
wypadł z gor Tatarskich / iako z bieściady nieciakię / nie 42.
pacholat iakich / ale tak wiele Krolestw pozarl / y pochlonal.
Gdy wshytki postronni Narodowie / ze sie rusyl z Konstan-
tynopolā osoba swa Osman / y ma wola dnia czterdziestego
poic konie swe w rzece Polskiej / wodā Dniestrowā: nie wie-
rzyli Krolowie tego swiata / aby sie kto miał ruszyć z Polski /
aby kto miał byc tak śmiały / aby czolo wystawil przeciwko
niemu: Już nas byli oplakali Wenerowie / już Francuzo-
wie nad nami threny y lamentacye śpiewali: Jednym razem
wshytki / aż K R O L Polski Z Y G M V N T III. stanal przez
Synā swego meżnego W L A D Y S L A W A, y zastapil
mu droge do Polski / y mowil iako do morza ludu onego nie-
przejazdanego: Tu stań, tu o te ślance moje tam nadeje nasze-
py y namięności twoie. Stanal Osman iako Ferrer nieaki /
przeciwko Leonidzie Zetmanowi Lacedemonskiemu; y miał
J. M. przez Miesiac zabawke z garsika ludzi; y przedko po-
rozumial / ze to woyna byla z Narodem Bogu-milym / a to
dla swietey Katholickiey Wiary: ktorey ze nie widzial w
Grecey / w Alkairze / w Babiloniey / w Bulgaryey / w We-
grzech; co za dziw iesli ie bral iako opaszczony od Boga; o
kādym z pomienionych Panstw mogles mowić: Recessit ab
eis omne praesidium; ślancow żadnych / ani blokauzow /
okolo nich nie rzucono / iako po stole Turczyn posiedl do nich /
iako do Apostatow / y do renegatow (bo ia za takie mam
przekleste Schizmatyki / y Zetetyki) y bral wshytkich ktorych
chcial / y z gniazdami.

Badz pochwalony Chryste I e z v, ktoryś sercem wiel-
kim iako Kwiatem nawonnieyszym / napelnil Korone nasze.
Schorzā

Osman Ce-
sarz Ture-
cki.
Ierem: 4.

Iob 38.

Num: 14.

Cant: 2.

Schorzala była bärzo / y od strachu wielkiego mdlejąc mo-
wila: *Wesprzycie mnie kwiaty, y iabtkami wannymi, abowiem od*
miłości mdleję. Masz o Najświeżego Korono kwiaty na gło-
wie twoiej / swiete / wtochane cnoty Pána twego / patrza na
nie iako na ofiare Bog z nieba / y odoratur odorem suavi-
tatis: tymiz kwiaty wesprze mdłości twoiej / y pociesz cie
Genef: 27. przedko / y pobłogosławi: *Ono wonność syna moiego, iako won-*
ność roley pełney, ktorey Bog błogosławił. Obiegłś Korono
błogosławienstwo przed Izau bratem twoim / mając przy
sobie wtochanego Jakub / ktory z Aniolem na zaraniu za pa-
sy chodzil / tak dlugo nie puszczał go od siebie / aż ci pobłogo-
sławił: y przeto wszyscy Agarenowie / y Edomitowie / ktory
w miezu żył / wszyscy mówie Poganie / ktory sie nad Dnie-
stem stawili / poioiu od Korony prosili / iako słudzy. Jąwo-
niał ten śliczny kwiąt po wszystkiey Europie / y co nas żalo-
wały narody Chrześciańskie / to zaś ciechyły sie bärzo z szcze-
ścia naszego; co pokazały przez Oycę. GRZEGORZA XV.
listem swoim / ktorym nam winiuię mestwa tego / y zwycię-
stwa / y między innymi tytułami zowie Polaki Liberatores
Orbis terrarum, Oswobodzicielami świata Chrześciańskiego.
Pokazał toż Najświeższy FERDYNAND Cesarz /
y Domi wyszł RAKVSKI, w ktorym gościem był Najświe-
ży WLADYSLAW ZYGMUNT KROLEWIC
Polski / Obrany CAR Moskiewski / iako y Woysko Hi-
spanjskie w Niderlandziech pod Breda / ktore na ten czas
pod regimientem Wielkiego Meza / sławy nieśmiertelney
godnego Spinole było. Taj wonność wypadła y do Obo-
zow Holänderkich / y te po ki WLADYSLAW KRO-
LEWIC Polski w oczach ich był / nie śmiały sie ani ruszyć /
ani działa iednego wypalić przeciwko Kátholikom; takie
miał pokąsowanie y Heretykow ten / na ktorego ogladały
sie nie dawno Obozy Tureckie pod Chocimem.

Woyna z
Rokosány.

Coż ia rzekę o woynach onych / ktore KROL J. III.
Pan nasz sam osoba swa / nie bez iednak Hetmanow wielkich
swoich

swoich / w domu / w Oycyznie / w pul Korony / czynił z
Absalonami swemi (odpuszcicie Pánowie Rokosanie / iesli
ście ktorzy pozostali / y z Synami Koronnymi:) Co Rokos-
sánin / to Syn Koronny / to Absalon / to Semei / to Sebá. 26.
Padł był wielki strach na Koronę / wietrza część Szlachty
sła całym y wprzezymym sercem za Absalonem / zwlaszcza He-
retycy / y swowolnicy / wieść za wieścią nie insha iedno ona:
C całym sercem wyszła Korona Izraelska (abo Polska) idzie, bieży za
Absalonem. Nieustraszone serce KROLA Pána naszego na
ten czas bylo / ani sie wezdrgnelo na wieści takie / ani przele-
tło. Mowil pewnie co czytamy y Salomona: Filij matris
meae pugnant contra me. Co w tym iest dla Boga: pora-
wali sie przeciwko mnie Synowie Korony moiej / Młactki
moiej. Com winien: ktoż skrzyżnał mnie / mnie widac / tego
ktosia / ani slychac / ani widac. Dawid 3. Krol wielki / gdy
nań takie Rokosne krotofile pādly / serca nie trācil / ale mo-
wil: *iesli znajde łaskę w oczach Pánskich, odprowadzi mnie, y pokaże*
mi Arkę przynierza, y przybytek swoy. Co iesli rzecze: *Nie podobasz*
się mi, gotowym ieslem, niechże uczyni co dobrego raczy zemna.
KROL Pan nasz toż mowil: *Znajdeli łaskę y Pána Boga*
mego / nie zgubie Korony: a iesli siemu nie podobam; Nie-
chay czyni co raczy z sluga swoim. Wielkim tedy sercem iā-
chalni pod Pokrzywnice / tedy Rokosanie rokowali / y ro-
koczył Obozy swe pod Wislica / y przez Mārshalkę Rola Ry-
cerskiego swego / wieczney pamięci godnego / Pána Adama
Hieronima Sieniawskiego / Podcząsęgo Koronnego / pytał
Rokossánow / na co takie kupy zebrano: czemu takie mowy
ostre przeciwko Pomazāncowi Pánskiemu: iesli wrāza iaka
dolega tego; y nie byloż Seymowych goworow domā: w
Izbie nāwet Poselskiej swiebodnych głosow: Już to ostā-
tnia / gdy do Záporoża do Rożakow zebrac rady pošlemy /
māiac Arcybiskupy / Biskupy / y Senatory domā: ieszcze o-
statniejszy / gdy do Krymu / do brzydzkiego Bisurmanina /
ktory mowi pospolicie do Chrześciańskich Pánow: [Tworā
Papież

2. Reg: 12.

12

Cant: 1.

1

2. Reg: 15.

15

Adam Hieronim Sieniawski,
Podcząsęgo
Koronnego.

Papież / moja także; twoja loter / moja Luter / o wiara nie
dbałeś.] Wierze one stare Chryściany gromiono kiedyś / że
sady swe miewali w sędziow pogańskich / iakoby nie mieli se-
dziejow domá pobożnych : A my tak głupimi bedziem / mając
mądrych Senatorow y Koziemcow grono przeznacne / os-
boygá Stanu / Duchownego y Świątecznego / rozsądek tych
gomonow naszych chcemy puścić na śable Roząckie / y ko-
były / na kopyie Wsarskie / y koncerze : czyście wy potomko-
wie onego Acheisy / który mówił : Dextra mihi Deus est,
& telum quod missile libro, Ręka u mnie Bogiem jest / y
drzewko w toku : Ale nie w spokoju sie wolność naszą aż kwiać
A to kiedyście wyzyrali : podobno w tabułkach Kaculiny
Rzymskiego / abo Cethega / y Lentulusa / których na garle
Cycero skarł / iako buntowniki : Nie takie mowy miała być
miedzy Chryścianami : nie tak dochodzić maia wolności swo-
ich : nie tak Królom swoich karać / gdy w czym wykroczą.

A mnie kiedy zanosić pamięci : hamuy sie proszę / nie
wspominay Kamaryny / nie zachędoży ta kiedy iej rufyś. już
pogineli oni Rzymscy tyránowie / Syllowie / Antoniusowie /
Gracjusowie / y inni niescyć trwie ludzkiej / z których ieden
padł na poboistwo domowej wojny / że trup śmierdział /
mówił : Optimè olere hostem maximè eiue. Pachnie
nie ładą iako trup nieprzyjacielski / zwłasczą naszym / sama-
śiad. z. Oblal łzami pod Guzowem trupą / który był padł
przed nogi Królewskie / Najsławniejszy K R O L nasz Polski / bez
tryumphu wieźdzał po tej potrzebie do Krakowa / ani be-
dnów nie słybać było żadnych / iako po takich Absalonach :
Verla est victoria in lucum die illa omni populo, Ode-
mienie sie zwycięstwo w płacz na on dzień wszystkim / przeto-
ż Król optakiwał Absalonow swoich / którzy w onej bitwie
padli ni przecy / ntacz. Zdziwily sie narody wszystkie kwia-
cowi tak wielmi w łaskawość oplywającemu / zwłasczą
Królom Chryścianscy / którzy pomniac na on wiersz :
Regi tuenda est maximè Regum salus, Król Króla ma
bronieć :

bronieć : bo co jednemu dziś / to jutro od poddanych drugie-
mu bydy może. Gotowali tedy pomoc sąsiadowie / y moca
wielką do Korony iść obiecowali / aby znówu na Państwo
Króla wsadzili. Inaczej kóstka padła niż sobie strona przeci-
wna obiecowala : trzeba było łaski żebrać w zwycięzce / który
już nie prawa nowe / ale łaski ofiarował zwyciężonym. Co
przedtym mówiono : Victor leges dabit, to mogli za czasow
ZYG M V N T A III. mówić : Victor gratias dabit.

Jest drzeweczko jedno w Indyey (Granedillus na-
zwane) które kwiały rodzi dziwnie piękne y wonne / siedm
iako by ma mieczyków na sobie : rodzi iako by pięćoro kropel
krwawych / kolumnę / gozdzie trzy / y koronę ciernistą : list zie-
lony / podobnym jest oszczepowi : witegłi iako na drzewie
winnym kształt powrozow maia. Owoc iako by na serce po-
żrzal / a ma w sobie sok barzo słodki y lekarski. Kwiat ten / iako
to Chryścianie mówia / pierwszy wkazował Indyanom mie-
te Państwa / niż o niego słuchować poczeli : y był poniekaż wiel-
kim powodem do wwierzenia w Chrystusa Pana wkrzyżowa-
nego onym pogańcom. Ale taki kwiat bywał w Europie na-
śey (lubo to o nim nie wszyscy wiedzieli) zwłasczą na Koro-
nach Królom Rákholickich / które Krzyż Pański na wierzchu
zdobi pospolicie : a nie daleko chodząc / pozrzymy na Koronę
Najsławniejszą Pana naszego zmarłego / która nosił od Roku
1587. aż do Roku 1632. tam naydziecie wszystkie herby
meki Pańskie na sercu wyrażone : czegoż ten Pan meźnie nie
wycierpiał : iakich mow dotkliwych na sie nie miewał : (Kon-
federacye / ziaźdy inne opuszczam) wszystkie wytrwał : wszystkie
te grozy / y ciernie / y następny obrociły sie mu w kwiały : a w
kwiały namowniejsze / które y potomne czasy wciśać beda
nie pomalu.

Dic Regi, & Dominatrici, humiliamini, & sedere ierant : in
terra, quia descendit in terram Corona gloriæ vestræ. 23
Szlachcie Polskiej y Litewskiej / populo latè Regi, belloq; Virgilian.
superbo, Synom Koronnym powiedz to / iż Koronę chwac-
ly ich

ty ich naiásnieysza/ naiásnieysza/ naywonniesza między Ro-
 tonami wsiytłimi padła na ziemię / zwiednła / vschła / pro-
 chem przypadła / w proch się obrociła / według onego wier-
 szał Prorockiego: *Wszelkie ciała trawą: i wszelka chwata jego i-
 ko kwiat polny. Wschła trawa, i opadł kwiat: bodaj był nie wpadł/
 ani vschł: namby błogo było (powiem prawdę) iemu nie
 bardo: co mi abowiem za obrada / długo Korona Krolew-
 ska Panu pobożnemu na głowie nościć: Obiewał się Izami
 Karol V. Krol Hiszpański / Cesarz Chreścianński / gdy is-
 kładł na młodego na ten czas Philippa Wtorego/ Syna swe-
 go. Z radością wielką spuszczał is vmierający. Philip III.
 Synowi swemu/ mówiąc: A mnie co było po tych cierniach
 złoty / lepiej było pusełnikiem bydz na świecie / niż Kro-
 lem. KAZIMIERZ nasz także Krol Polski z Kluniaku
 wzięty / gdy przy Koronie miez woienny obaczył / i musiał
 Ruś/ gromić rad nie rad/ rzewno płakał: A mnie to Dyak-
 nowi Mnichowi przysła do tych słow: *Następujcie/ bierzcie/
 iacta est alea. &c.* Połwąpił się tedy KROL Pan nasz na
 inny świat po inną Koronę/ Koronę niezwiędłą/ którą
 mu bez pochyby oddał Bog za święte y
 pobożne sprawy jego.*

Kwiaty koron Krolewskich

A B O

Pamięć Naiásnieyszej Pániey, Pániey,

KONSTANCIEY KROLOWEY POLSKIEY Y SZWEDSKIEY.

Przez

W. O. X. FABIANA BIRKOWSKIEGO, Zakonu Do-
 minika świętego Kaznodziejskiego.

położone.

W KRAKOWIE,

W Drukarni Andrzeja Piotrkowczyka/ J. K. M. Ty-
 pographa. Roku Pánstiego/ 1633.

Naiásnieyſzey Pánnie, Pánnie,

ANNIE KATHARZYNIE
KONSTANCY EY,
KROLEWNIE POLSKIEY,
Y DZIEDZICZNEY SZWEDSKIEY,

Pánnie moiey Mściwey,

Láſká y poſtoy od Boga Oycá / y Chryſtuſa Ie-
ZUSA Páná náſzego.

 Dy Naiásnieyſza KROLOWA Pol-
ska KONSTANCTA ſ. pá-
mieci, Rodzicá W. K. M. do grobu
idzie, áwſzytká niemal Europá Chrze-
ſciáńska, chwaty ná trunne I. K. M. iáko nay-
wonnieyſſe kwiáty nieſie: y mnie niegodnemu
Káptanowi nie zdáło ſie milczeć, ráczey wſpo-
mnieć przeſliczne kwiáty, w ktorem widziáſz Ko-
rone I. K. M. w wita. Sa wprawdzie, ále y be-
da ieſzcze drudzy, ktorzy o tak wielkich cnotách
KROLOWEY I. M. ſerzey y wymowniey mo-
wić beda: ále y mnie wielkie dobrodziejſtwa,
które

które znał wszytek Zakon moy po KROLOWEY I. M. milczec zakażnia.

Naiásnieysza KROLEWNO Polska, straciła namilśa Mátke Wielka, Páná Bogá, y Cerkwie ś. tego miłośnice. Co niegdy o Prádiádu W. K. M. KARLE V. Cesarzu napisano, iż wiecey z Pánem Bogiem mawiał, niż z ludzmi; to ia moge mowić o Naiásnieyszey Mátce W. K. M. iż wiecey ná modlitwie czasu trawiła, niż ná inszych zabáwách swych Páńskich. Nie nowiná iey to bytá, co dzień iedney, drugiey, y trzeciey Mśsey słuchác, á wsyrkich z wielkim nabożeństwem. Oprocz tego, nie nowiná osobne modlitwy miewác w pokoiách swoich, ktorých tylo sam Pan Bog świadkiem byt, á ściány pátacone. Czynitá to z rozkazánia Páńskiego: Ty kiedy sie zechcesz modlić / wnidz do lożnice twoiey / á te zámtna wśy / pros Oycá niebieskiego.

Inne zaś cnoty, które musiaty iásnością swoją w oczy światá wszytkiego biec, á kto wypowie? zwłaszcza one nieprzeliczone miłośierne uczynki przeciwko Káptanom, Zakonnikom, Zakonnicom, sierotom, wdowom, ubogim dziewczętom,

kom, więzniom, pogorzelcom, á kto wystowi? Vyrzemy swego czasu wszytkie I. K. M. dzieła, gdy ná sad Páński staniemy. Teraz sa zakryte oczom nášym: ále ná ten czas, áby każdy odniósł chwale záiatmuzny swoje, wszytkim objaśnione beda. Lecz że y po dziś dzień niebiosá opowiada- Pral: 15.
ia chwale Boża, y twierdza niebieska ogłasza czyny rak Bożych, y nie przestáia wychwalác dzieła K. I. M w bramách, iáko mowi Me- Pron: 30.
drzec: trzebá y mnie niektóre wspomnieć.

Potoże tedy według starych zwyczajów ná trunne Naiásnieyszey KROLOWEY, Mátki W. K. M. te wonne kwiáty z Korony nieśmiertelney wziete. Kleopátra Krolowa Egipska ná głowe umártego małżonká swego dyádeme z kwiecia potożyła, y láment uczyniwszy, samá sie ná śmierć gotowátá: skoro umárta, służebnicá iey Chármion dyádema głowe Paniey swey otoczyła. Tu inny porządek widze: ná głowie Naiásnieyszey KROLOWEY Polskiej nášey, dzieśień Mieśiecy przedtym, ktádł Korone Małżoniek Naiásnieyszy; á teraz ná głowe y Oycá, y Mátki, ktádzie iedyna Corá, ANNA KATHA-

THARZYNA KONSTANCYA,
 Korony Krolewskie, tżami wprzod boynie obla-
 ne. Ale y te kwiáty moje, ktore ktáde ná trunne
 Naiásnieyszych Rodzicow W. K. M. przyimi
 wdziecznie, prosze: á przyktádem Naiásnieyszey
 Mátki swej, v bogi Zakon Dominiká s. choway
 w tásce swoiey.

W. K. M. Bogomodlcá,

y slugá naniższy

Br. Fabian Birkowski,
 Zakonu Dominiká
 świętego.

Kwiáty z koron Krolewskich
 nieśmiertelne.

Albo

Pamięć Naiásnieyszey Pániey, Pániey

KONSTANCYEEY
KROLOWEY POLSKIEY,
Y SZWEDSKIEY.

Dic Regi & Dominatrici, humiliamini, & sedete:
 quoniam descendit de capite vestro corona glo-
 riæ vestræ. Ierem: 13.

Powiedz Krolowi, y Pánuiacey, vkorzcie sie, y vśiadz-
 cie: ábowiem spádlá z głowy wászey koroná chwały.

NOwine żalosná opowiada ludowi swemu
 Izraelskiemu Prorok / o Krolu ich y o Kro-
 lowey / ktorych pobral Nabuchodonozor
 Krol Assyryjski / y zágnal do Babilonu ná
 wieczná niewolá. SŁONCE wáśe posło w
 ciemności / á XIEZYC wáś obrocil sie wam
 w krew / ábowiem promienista oná Koroná z głowy K R O-
 L O V V wáśych spádlá; wieźniámi zostáli v Tyrána okrutne-
 go / nie znác po nich splendorow żadnych / iáko ani po Słońcu /
 gdy pod čimé zaydzie / ani po Miesiacu / gdy bárwe trwie
 czárnáwey ná sie bierze. Ozdobná Koroná chwały wáśey
 spádlá z głowy wáśey / Synowie moi Koronni: Popule la-
 te regnans, belloque potens; Monárchio Polska / Prin-
 ceps &

ceps & Domina tot Provinciarum, Koroną twoją w śli-
czne kwiaty ozdobiona/ wpadła/ y prochem śmiertelnym po-
czesiona/ leży na ziemi/ w ziemię się obraca/ y ginie. KON-
STANCYA KROLOVA twoją/ iako kwiat nąpie-
śnienie nie dawno w oczach twoich była/ idzie teraz pod cień
śmierci/ codzien wysycha y w rozsypkę bieży. Pohamować te
okrutne przesłanice śmierci nie podobna/ z których każdy was
interfectionis w ręce nośi/ każdy zabija; przewodnikiem w
nich jest grzech pierworodny/ a z tym śmierć okrutna/ która
codzien to wieczerzy/ to okrutniejszych koronetów przybiera z
chorob/ z febr/ z gorączek: Et noua febrium terris incubuit
cohors. Nie wszystkich jednak kwiatów ta okrutnica z Ko-
rony tej oberwie/ ani oberwać może: wspomnie ją niektóre/
które na wieki wieków zwiednać nigdy nie mogą; pamięć
podając o nich potomnym czasom: W Imię Pańskie.

Moratius.

Seuer. Sul-
pit. lib. 2.
Sacr. Hist.Plutarch:
Lucullo.
Korony
malżonek
Krolow-
skich.

Zawsze w Koronach Malżonki Krolow y pogańskich/
y Chrześcińskich chodzily: Esther święta/ od Aswera Kro-
la Perskiego wzięta za malżonkę/ w ślasy Krolowskie y w
Korone przybrana jest/ to jest w purpury y w Dyademe. Pro-
lomeus Krol Egipski zwoławszy na Seym wojska swego/
na głowę siostry swej y oraz malżonki włożył Dyademe/ y na-
zwał ją Krolową. Mitridates Krol Pontski/ gdy napa-
dował Miletę do spótku malżeńskiego/ piętnasta tysięcy zło-
tych czterwonych; niechęć miała zezwolić/ ażeby malżeńskie kon-
dycye z nią zawarł. Postal tedy do niej Krol Dyademe/ y
mianował ją Krolową. Niechciana ta dyadema była/ a bo-
wiem na niej pocym z rozkazania Mitrydatesowego/ iako na
tęśmie iakiej y zawoju rozwitym zawisła. Zeracliusz ko-
ronowany od Sergiusza Patriarchy/ Eudocya/ która mu w
malżeństwo oddana była/ Dyadema wzięł. A przetoż za ie-
dnym zacięgiem y pracą/ oboje na tron Cesarzski postapilo/
w koronach weselnych y Cesarzskich. Konstancya młodszy
rozwiódłszy się z żoną/ pojął Theodora służebnice jej/ y ona
Dyadema Cesarzską wkoronowała. Biora y teraz malżonki Kro-
low Chrze-

low Chrześcińskich Dyademy/ lubo Korony na głowę swoje/
iako te/ które ad consortium Regni, do społeczności Krole-
stwa są powołane. Miedzy nimi śliczną Koronę wzięła
KONSTANCYA Najsławniejsza KROLOVA Pol-
ska: ale że siewita była/ ta która na głowę jej dana jest/ z nią
jest w trunnie; ta która na duszę/ kwitnie po dziesięciu/ y
kwitnąć niesmiertelnie będzie/ iako wita w przesłizne
kwiaty/ z których pierwszy jest ten:

Religia KATHOLICKIEY wiary/ w której wrodzona była/
żyła/ y umarła. O świętej pamięci Matce Najsławniejszego
KROLA naszego ZYGMUNTA III. piśe Florimun-
dus, iż na pogrzebie jej Minister Luterski kazac we Szwec-
cyey/ słowa te wymówił miedzy innymi: Wrodziła się/ y
żyła/ y umarła w Religiey KATHOLICKIEY Rzym-
skiej/ oprócz której żaden zbawionym być nie
może. Jako oślicy Balaamowej prawda/ iako Kaiphas
sowi proroctwo w gębie nieba jest wetkane/ sam przeciwko
sobie mówił miedzy Heretykami szerszą prawdę o Religiey
naszej/ y o szczęściu z nieba Krolowej swojej danym. Daleko
ja wieczerzy mówić mogą o KONSTANCYIE KROLOVEY
naszej: Wrodziła się y żyła/ y umarła w wierze KATHOLICKIEY.
Abowiem lubo to w Rakuszech miedzy niezliczonym. Jedną
mi jest wychowana/ żadnej jednak błedu nie zachwycała/ ale
z KATHOLICKICH Rodziców wrodzona/ mlekiem Cerkwie Ka-
tholickiej prawowierney jest wychowana. Po śmierci Na-
jsławniejszy ANNY ARCYKSIĘZNY także KROLO-
VEY Polskiej/ rozmaite gadania Polityków pomni/ zjad
y iaka Malżonka wzięła KROLOVVI miano; jedni Hete-
ryczki/ drudzy Odszczepienca radzili; toż zjad/ toż zowad;
niechciał mądry KROL inny/ jedno KATHOLICKIEY poiać:
pomniabowiem/ iako Bog stódze zakazywał w prawie
starym/ aby się wierni jego nie wiazali z bałwochwalcami
żadnym malżeństwem: Nie będziesz brał żony z cerek ich synom

I. Kmiot.
Nabożeń-
stwo.
De Orru
Heresum.

Exod: 34.

Deut: 7.

twoim: byś nadz skoro one same ima się wsseteczność, nie zawiody do wsseteczność synom twoich, które płoża z Bogami swoimi. A Deut: 7. Nie będziesz towarzyszył z nimi w małżeństwach: corki twoie nie wydaway za syna pogańskiego, ani corki pogańskiej bierz synowi twemu: abowiem zwiędzie syna twego, że nie poydzie za mna, ale rączy służyć będzie Bogom cudzym. Znowu 3. Reg: 11. Nie wchodźcie do nich, ani oni będą wchodzić do waszych: bo nie pewnieyszego, iako to, że odwróca sercá wasze, abyście posli za Bogami ich.

Jud: 14.

Rodzicy tedy oni Świeci/ pomniac na prawo Pańskie/ iesli kiedy zamysłali o pogańskich corach synowie ich/ mocno wstepowali w to / aby sie nie żenili z pogańkami: czego przykładem iest Mánue/ y żona iego/ gdy Sámsona/ który chciał poiąć Philistynkę za żone/ gromili/ mówiąc: Abo nie masz niewiaśły między corkami bráciey twoich, y we wsytkim narodzie moim, żeś się to nápart żony od Philistynow nieobrzęzańcow? Takiż zamysł był dawniey ieszcze w Rebecce/ która gdy czas przychodził ożenienia Jakobowi/ mówiła: iako moy syn wezmie żonę z plemiennikow tej ziemi (Zetec/ lubo Kánaneyke) żyć niechce. w Żebrańskim iest: Ad quid mihi vita? Chce mozie: Simueny y przykry mi żywot będzie/ wolalábym umrzeć/ niż żyć.

3. Reg: 16.

Przeczyli temu owi/ którzy pokinawszy mánądem Bożym/ kumáli sie z niewiaściami pogańskimi: iako Krol Achab/ który sobie wziął za żone Core Krola Sydonjskiego/ a ta nie oduczyla sie była zabobonow oyczystych: czyniwáli toż drugy/ iako czytamy w piśmie s. z których małżeństwa synowie sie rodzili/ dziedzicowie niezbożności macierzynskiej/ których Prorok/ filios alienos, synami cudzymi nazywa. Wolno iesdnąć było Żydom inšey religiey żony poymować/ iesli chciały przyiać religia Boga prawdziwego/ co Rahab y Ruth Moabitánka/ y wiele innych uczyniły; y pozwala tego prawo/ Deut: 21. by iedno z wyzńców oyczystych/ obrzedow y zabobonow odpzyśiadz sie chciały. Czasem z Bożey wole y rady pochodziły małżeństwa z niewiernymi/ że ten tak/ ow

śaś/ wiez

śaś wieczył. Esther posła za Asswera/ Philistynką za Sámsona/ Bożato wola była/ iako námiennia piśmo s. Rodzice, moi/ iego niewiedzieli, że ta rzecz od Pana się dyała, y szukał okazy przećwko Philistynom. Esther zaś za Krola Pogańskiego wydana/ oswobodziła lud wszytek Żydowski od okrutney śmierci/ a tey generalney/ iako czytamy.

Iudic: 14.

Nie miał tey niewoley Krol Polski ZYGMUNT III. aby brał od pogaństwu podobnych Żeretykow/ y Schizmatykom żone: y przetoż wziął y pierwszą/ y wtórą Małzonkę/ Kátholicki bogoboynę/ światobliwą. Judyth święta ná altanie domu swego zbudowała sobie tájenna komora/ w ktorey z słuźebnicami swemi zamknawszy sie/ mieszkála. Grecy ti tekst ma/ tabernaculum, przybytek; Zieronim s. tłumaczy/ Lożnice skryta/ abo Oratorium. Znać że to była skryta/ y od domowych robot oddzielona komora/ do ktorey zchodziła sie Judythá ná modlitwy z czeládnicami swoimi/ według przykazania Pańskiego: A ty gdy się modlisz, wnidz do lożnice twoiey, y drzwi zamknawszy, modl się do Oycá twego w skrytości. Żowie sie przybytkiem: abowiem podobienstwo wielkie/ iż ona Mozdlnica zbudowana była ná kształt Przybytku Pańskiego/ w którym Arká Pańska mieszkála/ aby pobudzała w sercu sąmym kształtem swoim nabożienstwo. Tożia moge mówić o KONSTANCYEEY Najświeższej KROLOVVEY náśkiej/ ale z tym dokładem/ iż nie miejsce iakie osobne (iako Káplizka iaka) áczci y tá bywała; ale pałac swoy Bogu ná Oratorium oddawała/ pacierze z Breviarza Rzymjskiego w nim odprawuiac/ Nisze świętey iedney/ drugiey/ trzeciey/ podczas słuchając; po wszytkich pokojach swoich znałimodlitwy swey zostawuiac/ iako namiestnego wesela swego. Naswietła Bogarodzica/ polki ieszcze Rosciolow nie budowano Chrześciańskich/ także y Apostołowie święci przemieszkawali w Wieczerniku/ w którym wszyscy trwali iednostajnie ná modlitwie/ y z Maryą matką iego/ y bráćią iego. KROLOVVA J. M. KONSTANCYA Najświeższej pa

Oratorium ludich.
Iudith 8.

Matth: 6.

Agor: 1.

śa pałac swoy oddała wszystek na modlitwę s. nietyło na dni
dziesięć / ale na wszystkie dni żywota swego / wstać w niego trwał
iac w bogomyślności. Oprocz modlitwy pałacowych bywa-
ły co swięto / lubo Godzin 40. y Kościelne iawnie / na które
przychodziła z wielką ochotą / z wielkim budowaniem Ko-
rony wszystkiej. Widzieliśmy w niej prawie królewskie ser-
ce / Króla onego / który mówił: *O iako ukochane przybytki two-
ie, pragnie y omalewa do Cerkwie twojej dusza moja? serce y ciało
moje rozradowały się w Bogu żywym, którego mająstat poniekad wi-
dzieć w Kościołach świętych.*

Psal: 83.

Modlitwa.

Modlitwa iey / iako KROLOVVEY wielkiej / bywała
za Królestwo wszystko / y poddane / aby pobożnie / trzeźwo /
sprawiedliwie żyli / Boga się bali / nikomu krzywdy nie czy-
nili / w domu pokoy ze wszystkimi zachowywali / na woj-
nach / iesli które były (a bywały co rok niemal) mejnie woio-
wali / o krzywdę Bożą przeciw Poganom y Żeretykom go-
raco się imowali / a od prawdy Bożego ani na piadź nie odste-
powali. Job s. Król na wschodzie słońca patrzał na syny
swoie biesiadujące z sobą co dzień / y obawiał się owych przy-
miotow / które się włożą za bankietami / iako obzarstw / ob-
mowist / poswarkow / złych słow / y przeto raniuchno wsta-
wał do modlitwy / y ofiarami blagał Boga. A gdy się wko-
ło obefity dni bankietu / posyłał do nich Job s. y poświęcał
ich: y powstawał y z switem / ofiarował całopalne obiady za
każdego z osobna z nich: mawiał abowiem: *By nadz nie zgorze-
łyli synowie moi y nie błogosławili Bogu w sercach swoich. Tak czy-
niwał Job po wszystkie dni. Toż czynili Najświeżey Rodzice ci
zmarli / w modlitwach swoich gorących / w których wysle-
wał: dusze do Pana / za namilse Syny swe / y Córke iedyń-
ą modlitwy czynili / aby od potomstwa ich grzechy przeklecie i-
ako nadaley bywały: wiec y niebespi. czeństwa okolo zdrowia /
y inne przypadki / które y na Syny Królewskie następuia.*

Job 1.

Wiec Elizeus Oycu swego Eliaśa do Raju iadacego
4. Reg: 2. onymi słowy zęgnal: Pater mi, Pater mi, currus Israël, &
auriga

auriga eius. Káldeyczyk tak tłumaczy: Któryś był pożyte-
cznyś Jzraelowi modlitwa twoja nad wozy wojenne /
y nad iezde. Słuchnie ia KROLOVVA J. M. Wielka rzadzą KaretáKo-
ca moge nazwać wozu tego Koronnego / który prowadziła KáretáKo-
modlitwa swoja do nieba / y często go wykierowała z iatug romna.
piekielnych / w których wieczna y testliwa tonia mieśka. Sa-
ma też była karetą ognistą po powietrzu latająca / abowiem
świątymi modlitwami swoimi wzgóre wylatywała / y swoje
Syny namilse / których iako Márka wielmi milowała / Bo-
gu stawiła y zalecała: ratunkow z nieba napraszała / aby co
daley to wiecey w cnoty Chrześciańskie postępowali. Widys-
wała często / iako się Bog zamierzał z armatą swoią na Ko-
ronne Syny / gotował baterię swoią / ryczał dział / luki
nałożone naczyniem śmierci. Coż ona? iako Morysz nieia-
li / który naród tamten od Pana Boga sobie zalecony / iako
Oycę śanował / w modlitwie wderzyła. Bez odwłoki vbla-
gała Boga / od tatkow nasych iatżmo poganski y Żeretyckie
odpedzała / a nam złym ochrone wpraszała: *luż był rzekł (mo-
wi Dawid) aby ich wygubił, by był nie Morysz, wybrany iego, śłanał
na przelomie przed obliczem iego. Przelom / znaczy obalenie
murow od dział abo ratanow sturmnowych / gdy basty ro-
zrucą / mur obala / abo wywroca / z blokauzow obrone spe-
dza / blisko tego iż zamek wrace przyjdzie nieprzyjacielowi.
Na takim przelomie stawał Morysz / aby modlitwa swoja
syny swe ratował: iakoż ratował / y stawał im iako mowicie /
za rozjany wieniec / abowiem modlitwa swoja iako kwiatem
nawonnieyszym furę Bożą vspokoil / y podpiał nie ladaia-
ko synow swoich zchorzających y zemdlających / nie tak dalece od
miłości / iako od złości grzechowej / na które y iuz iuz konali.
Przykładem tego Wielkiego Żetmána Jzraelskiego / takżeż
kwiaty rozjane przez modły swoje rzuciła ku niebu / Najświe-
śa KROLOVVA Polska KONSTANCYA, gniew
Pánski śmierząc / swoich ratując.*

Psal: 104.
Morysz Bo-
gomodlica.

Wtóry Kwiát / który Korone KROLOVVEY J. M.

2. Kwiát,
Madroic.

zdobi bärzo/ test Madrość / zwałszcżą do domu / y do gospos-
därstwa należyta: ktora umiała zatrzymać czeladki swej w
kärności/ slugi opatrząc/ Potomstwo swoje (co w tej nąszej
Polšce przytrudnięszym/ ktora/ mowia/ że niezadem stoi)
rozrządzić według stanu ich Krolewskiego. Pánstwa inne
mają promizy dla plemienników krwie Krolewskiej / iako
Francya Delfinat, Aurelia/ Andya; Szwecya Finlandya/
Sudermánia; Anglia Wallia; Hiszpania nominacya na to
abo owo krolestwo: Polska nie/ y rozumie że tak dobrze. Wła-
śnie iakoby rzekła / co niegdy Philozoph ieden rzekł / gdy go
pytano/ czemu by Corce swej Eudoryey (ktora potym wziął
za małżonkę Theodozyusz Cesarz młodszy) nie naznaczył mie-
dzy bracia wydziału iakiego. Odpowiedział: Sufficit illi
fortuna sua, Dość ma nąszej części swoim. Równie tak Po-
lacy obchodzą się ze krwią Krolewską/ gdy mowia: Sufficit
illis sanguis Regius. Dość mają ną tym/ że się z Krolew-
skiej krwie porodzili: a niewiedzą / abo niechcą wiedzieć to-
go / że iako Szlachcka krew niższeje predko przy wboświe;
tak Krolewskie dostojenstwo zgrzybieje predzey przy nieopá-
rzeniu. Opuśćcie mi co rzekę: Młostwa samsiedzi wáshy/
wszystkie zabobony swoje małe/ wielkie/ rada wymawia tymi
słowy: *Tak nąsza wiara wazy.* A wy też błedów wáshych nia-
ktorych/ nąktóre wszystko Chrześcianstwo krąże/ nieumie-
cie wymówić inaczey / iedno tak: *Tak nąsza wolność krąże.* Ale
dawshy wam pokoy/ nie mogą iedno pochwalić roztropności
KROLOVVEY J. M. Pamięć nąszej zmarłej / ktora nie-
chciała umierać / ażby Syny swe/ y Corce/ Potomstwo Na-
lášnięsje/ krew Krolow y Cesarzow tak wielu / w opatrzeniu
zostawiła iako w nalepszym. Przychyliła się ku temu Koro-
ná / y ną ostatnim Seymie głośnie Constitucya opatrzenie
prawnie Krolewskie obmyśliła Krolewskim plemiennikom.

Madrość
w domu.

Jeżeli roztropna KROLOVVA, iako Gospodaryni ma
wiedzieć co się w Domu jej dzieje/ y według powinności
swojej stąrać się tak je ma / ne quid damni Respublica pa-
ciatur.

tiatur. Day to/ że ną wojny z małżonkiem swym nie poydźie/
iako chadzała Izabella Ferdynanda Krola Hiszpańskiego
żoną/ ktora Maury ze wszytkiej Hiszpaniey wygnana / y ną-
szych czasów Izabella Eugenia Klara/ Krolewna Hiszpańska/
małżonka Albrechta Arcyksięcia Rakuskiego/ Gubernato-
ra Inderlandu y Burgundey: domowe kłopoty wśmierzać/
rokoſze / konfederacye zrobić / potrafiła swiete błęgło-
wy / czego przykładów pełno mamy w piśmie a. Wiele do-
brego w domu Abigail/ Michol/ y Sephora/ dla małżonków
swoich czyniły/ mądrością swoją z wielkich toniey Rzeczpo-
spolitej/ ktorey głowa jest Krol każdy wyrzynał; czego nie
przepomina sława nieśmiertelna.

Zapalił się był Dawid przeciwko Nabálowi / ktory iá-
ko opity Dawida proszącego o stący dla siebie słow / há-
dzie odprawił / y rozgniewał sobie nie lada iako: skoro się do-
wiedziała Abigail tego/ że idzie o rest mejowi/ wnet stący ną-
gotowała; abowiem potwąpiła się y porwała dwieście bo-
chnów chleba / y dwie bezulce wina / y pięć baránów pie-
czonych / y pięć pulniaków káse/ y sto wiązanek rozyntow/
y dwieście bryl figowych; to wszystko ną osły włożyła/ y gna-
ła przed sobą przez czeladź swoie: sama potym przyspiała / y
mądrymi słowy rozgniewane serce Dawidowe wkoila. A ną-
pżod (ponieważ to co głupi czynia/ z nierozumu robia / a nie
z dobrej woley y rozsądney) mianowała imię iego własne
Nabál, ktore głupiego znaczy / y tak meż swego grzech wy-
mawiała / iako głupi y piány nie postrzegł posłaników two-
ich/ iam w ten czas nie była domá / pewnieby inaczey ich od-
prawił. Pochlebiał potym Dawidowi/ y winił mu tak
wiele zwycięstw/ że będąc w gestych toniach/ rchodził z Bo-
żey łaski calo: to abowiem znała one słowa: *którc nie dał
przychodzić ną krew: qui prohibuit te ne venires in sangui-
nem. lubo y tak rozumie/ że chwali opatrność Pánsta nąb
nim / że mu nie dał przysć do rozlania krwi Nabálowey.*
Potym rzęstiła się czyni tej winy popelnionej/ gdy mowi:

1. Reg: 21.
Abigail ma-
dra.

Znieś nieprawość służebnie twojej. A gdy pomsta oddała od siebie / miecz od głowy meza swego odmyła tymi łacwicy / wyszły natwet domodu tego / iż prawdziwemu animusowi nie przystoi brać się o żarty y o słowa / ponieważ ludzie mezni iako okrutni lwi na szreniacta / tak oni na lekkie ludzkie niedbać mają : bo są iako skały wielkie / które na fale morskie by naszły ani się ruszą. Znowu iako te wino mimo się puszcza / do brze mu wroży napotym : Bo jeśli powstanie człowiek przestępca / dając ciębie, y szukający dusze twojej, będzie duszą pana mego pod strażą, iako w równiance żyjących. Chce mówić : Dla Saula Krola na cie nielaski / pozbyłś domu własnego / włożył się po gorach y puszcach szorstkich / chroniąc się śmierci. Co czyniac / iestes iako gąszczek odetzniona od drzewa swego / ktoś tey mało czegoś nie dostaje / że bez wilgoci przyrodzoney wyschnie ; ponieważ soku / którym żywa / więcej zaciągac nie może. Wiec iako oracze mądrzy / którzy one latorośle albo w ziemi / albo do takiego drzewa buynego zechcą wszczepić / aby owocow słodkich napotym narodzili / one roszki odcięte z sobą tak długo wiąza y wodę pokrapiają / aby ledne były ; tak y ciebie Bog dziwnymi sposobami od zguby broni / y chowa na krolestwo szesliwe. Na tym nie przedstawiać idzie dalej y mówi : Jeśli pohamujesz szable twoje od mordow / uczynisz co słuszne ; niegodzi się abowiem tobie z prywatnych krzywd pomsty szukać / iestżes nie Krolew / karac zbrodniow nie możesz ; iako inaczej uczynisz / nie wyzალuiesz tego nigdy. Non erit tibi hoc in singultum & scrupulum cordis, quod effuderis sanguinem innoxium, aut ipse te ultus fueris. Nie będzie się szkało na sumnieniu / którego gryść nie będzie krewniwinna. Wspomnij na to / gdy cie gniew ominie / y mnie podziękujesz / gdyż Bog dobrze uczyni. Sprawiła mądra Abigail co chciała / Nabala ochroniła / zeladz swoje w zdrowiu zachowała / y sama po śmierci meza swego małżenstwa Dawidowego dostąpiła.

Wszystkiey tey historycy / nie moge oddać KROLO-

VVEY

VVEY J. M. cokolwiek iednak oddam ; bo acz przez te 26. lat mieszkania iey z KROLEM J. M. w małżenstwie swiem tym wiele Nabalow wielki nasze widziały / wiele Semei / wiele Sebom / ludzi swowolnych / którzy nietylo słowy / ale reką Pana obrażali / chorągwie przeciwko niemu rozstacali / kusił pami swowolnymi Konfederacjami na KROLA następować ; chleb z stołu tego / y pieniadze z skrzynki tego iako z Oekonomii / z Żup / z Cel. zc. wydzierali ; y niektórzy niechcieli zoldow swych prośba / ale groźba / dochodzić ; niektórzy wolności / lubo iusticiam distributivam, kopiami / koncesjami / szablami wymierzali / w łarne po kilka kroc biłac / krwiniwinney swey vsiać / że się łac nie miała. zc. Jednak ta furja ich trąsiła / iako chmy widzieli / na Dawida / a co dziwnieysza / w zapale wojennym dziwnie łaskawego y miłosierznego. Żywcem pobrane Kłofiany do łaski przysiał / ledwie słowem starane ; chore y ranne opatrzyć rozkazał ; gdy z wściekłości wracali się do niego / o miłosierdzie prosić / wszystkim przebaczył y przepuścił / do ręki y do łaski starodawney przysiał.

Znac iz przy takich odprawach Abigail święta była / iakoż była KROLOVA J. M. KONSTANCYA Najśmierci / która gniew sprawiedliwy hamowała. Jezabel Krolowa Izraelska / żona Achabowa / niewinna krewni poddańskich swoich radziła przelewać meżowi swemu ; y przelewał zły pan / gdy aby Nabotowa winnice posiadał / kazał go zamordować / y syny iego. KONSTANCYA, aby winna krewni nie była łana / wstępowała w to z każdą miarą prosić / wymawiając / na głupstwo składając. Gdy pod Choćim KROL J. M. Pospolite ruszenie czynił / prowadziła go KROLOVA J. M. aż pod Lublin / tam Testament spisał / zdrowie swoje na ten czas za Wyżynę naszą / y za Krolestwo swoje ofiarując / w Testamencie oświadczył między innymi rzeczomą miłość przeciwko nieprzyjaciolom swoim / którym wszystkim obraży y wraży swe z fercą odpuszczał. Taki Testament oddał namilskę Małżenice swej / sam gotow będąc sławie się

G 3

cholem

czolem swoim przeciwko Osmanowi tyranowi Tureckiemu/ by Traktaty były niezakrojone. Pytam ja / czemu synom swoim takiego Testamentu nie zostawił / iako Dawid Salomonowi : Mąż Joab w państwie swoim / który to a to uczynił : iam go nie karał / miałem swe respekty / starzy : mąż Semei gorszego niż Nabala / omocz szwizne jego w jego własnej krwi / niechaj się mu to sucho nie odrze. Niewiasty aminiasty pokrył wszystkie wraży K R O L Pan nasz zmarły / ale miłością Bogą i bliźniego ; & charitate cooperuit multitudinem peccatorum. Co oświadczył ręką swą na ten czas / a przy śmierci potrzykoc słowem prawie Pańskim y Chrześciańskim : Opuśćzam im / odpuszczam / odpuszczam / recekniebu podnasiając. Święta Zbigail / mądra KONSTANCY A wmiąta poniekąd wkoic one gniewy y fure / które według przysłówia starego na marmorze były napisane / spadły z marmuru y z serca / bo to miękkie y łaskawe było / y nieumiało ani mogło wieccy trzymać / ani chciało tych iaszczurow chować / które rodzi pamięć gniewu. Bierze za te cnoty wielką twoię / Najświeższą K R O L O W A Polska CONSTANCY A Korone / którą Ciwicam zwano / ob ciues seruatos : abowiem ochroniłaś wiele głów / których ani technał miecz sprawiedliwy Mążonka twego / że teraz żyją w dawney sławie w potomkach swoich ; niek im nie zarzuca oycowistych win / twoie to dzieło / twoia sprawa / twoia ośna prywatna rada / dziwnie wszystkim do wspomnienia miła / winnym / niewinnym.

Wiele Krolow / wiele Panow tego światła / takiego szczęścia nie miało : wiele takich / którzy dla gniewliwych y szalonych zon / y sami pogineli / y drugich wielu pogubili. Oskrutna była Zerodyas Krolowa / która Krola obostrzyła przeciwko Janowi s. Chrzcicielowi / którego on szanował ; y do tego nakoniec przywiódł / że mu głowę wciąż kazał. Coż ta rzeka o Alalii / która początek Krolestwa swego morzem plemienia Krolewskiego w żalobę obrocila. Gdy te okrutnice

1. Reg: 2.

Amisya.

Corona Ci-nica.

Złych biaty chłom przykłady.

Matth: 14.

tnice Joabas Kapłan zabić rozkazał / dziwnie się wbeselfał wshytek lud / y miasto sobie spoczynelo. A nie dziwnie się Tharsensom y Mallotom / iz Koko podnieśli / za to że niewieście darowani byli (acz y to obchodzić ich mogło / iz Mach: 4. skort bezecny / plugawy / kasał się na panoska nad nimi) Bo że głowa niewiasty jest małżonek / poddani nie mile niewiasty cierpią miasto głowy : bo iesli sprosna jest / gdy białagłowa wberze się po meżku / abo mezczyzna w szaty białogłowne / y tak po rynku chodzą ; czego zakazuje Deut: 22. Non inducitur mulier veste virili, nec vir utetur veste foeminea: abominabilis enim apud Deum est, qui facit hac: Tak niesformna jest / gdy niewiasta (zwłaszcza zła okrutna / iako Jezabel y Alalia była) na Thronie Krolewskim siedzie ; abo gdy meżowie panosze niewieście oddani beda / iaki był Achab / przedawczył grzechowi.

Żas w domu żona szalona / iedno piekło w bogiemu małżonkowi / ale y bogatemu wraży. Mądrze Salomon o tym : Melius est habitare in angulo domatis, quam cum muliere litigiosa. Doma jest część budynku ta / która jest na wierzchu domu pod niebem / bądź to dla ogródeczkom zawieszistych / abo dla innych potrzeb domowych zbudowana. Mowi tedy Medzecz / lepiej mieszkac na altanie kedy / y tam nocować / lepiej na pustynia kedy iść / in terram desertam ; a niż z takimi swatliwemi niewiastami / które gomonny w domu czynią wielkie / przymieszkiwać. Krolew był Job s. miał żonę tak złą / tak przekletą / iz gdy okrutnie odwrzodow był pokarpany / y do ostatniego ubóstwa przywieziony / ona była tak głupia / że co godzina to bierzey niedze do niedze przyczyniała / a małżonka do niecierpliwosci pobudzała / niezbożnymi y bluźnierstwi słowy. Do tego nawet przysła / iz powodem meżowi była / aby zlorzeczenstwem Bogą potykał / iako niełaskawego na się / y niemilosierznego. Benedict Deo & morere : a żartym co naprzecy zginął. Przetoż Chryzostom s. do tego mniemania zachodził / że powatpiewał / pra-

4. Reg: 11.

12. Mach: 4.

Prou: 21.

Doma.

Job 1.

wał / prawdziwali to żoną była Joba s. Ktora tak plugawie
bluzniła / czy dyabel to był iaki / Ktory na sie porwał postać
bialogłowską / iako rozumieia niektorzy y o omych posłani-
kach / Ktorzy oznaymiali ze kamienice wiatry poobalaly ; ze od
od piorunow owce y pasterze pozarte ; ze od miecza Kaldey-
skiego zabrane ; straż pozabiiłana ; ze synowie y corki od ruiny
domowey przywołani y zabici. A czy nie potrzeba takich po-
selsztw na dyabla skladać / pod maskarą niewiaſty ukrytego :
mam za to iednak / iż niektóre niewiaſty tak przykre obyczaje
maja / tak nienawisne / takie słowa mowia / zuchwale / dotkli-
we / iż lącno każdy wiare da / ze własny dyabel wprzadł sobie
ich postawę / y obyczaje / aby niecierpliwę głosi / lubo zapal-
czywe / na meżach wytargował. Taka była żoną Zygmuntą
Cesarzą Chreścianſkiego / Ktora tak sie była meżowi sprzy-
krzyla / ze iako od zdrayczyzny swej własney z Prażi wciekał do
Węgier / wieniec na głowie mieć / zeby mieſzkanie nie po-
strzegli. Bluznierka to wielka była / Atheiſta ſezera o Bogu y
o nieśmiertelności duſze mało trzymala / abo zgola nic / iako
Kronikarze ſwiadczą. Boday sie takie Zeleny nie rodziły /
dla Ktorych dobroci meżowie wciekać muſia.

Bzouius
in Annal.

3. Kwiāt,
Czystość
Małżeńſka.

Wracając sie do KROLOVEY J. M. naſzey / po-
łoże na głowie iey Koronę / w Ktorey kwiat przeſliczny wi-
dzieć ieden między innymi / Czystość s. Ktora ieſli prywatne do-
my zdobi / bierzey Krolewſkie Maieſtaty. Co mi abowiem
za małżeńſtwo być moze między małżonkami / gdy żoną zapo-
miniamyſy wſtydu / wiare łamie / y cudzoloſtwa patrza : Tuż
wyſtepli mateczne gzeſtoſć iakoby dziedziczny ſpadkiem na
dzieci idą / y z trudną ſynowie / lubo corki czystość chować ma-
ia. A czegoż ſie ma corka od matki cudzolożney nauczyć / iedno
wtrąty wſtydu? Niewieſciuchem był Salomon / daia przy-
czyne niektorzy / Matkę iego Beſabee : Ktora na iedno ſkinie-
nie Krolewſkie pādła w grzech cudzolożny / y Dryaſa o garło
przyprawiła. A prawdziwe przyſtowie za czasow Ezechie-
la s. bywało : Iako matka, tak y corka iey : bo nie daleko poſpoli-
cie iabko

Ezech: 16.

cie iabko od drzewa pādnie. Wziął był Dzeaf Prorok z roſka-
zania Pańskiego / Gomer niewiaſte wſeteczna przedtym : y
kazano mu z niey zrodzić ſyny wſeteczniſtwa. Nazwał ich
tym imieniem Pan / abowiem obyczajow matki ſwey iako
dorosła / naśladować mieli : Rozumiał przytym wſeteczni-
ſtwo duchowne przez bałwochwaltwo przeklete / Ktore mia-
ło ich wniwecz obrocić. Onec to ſa iagody kwasne / Kto-
re oycowie iedli / zaczął zaby ſynowſkie portretowały ; abowiem
po niepowaſciagliwości oyczysteſzey pozoſtaia ſklonoſci / y
ziarna na ſyny y corki. Wiece panowie oycowie nie tylo ſyny
zle po ſobie zoſtawia / gdy ſamiſli / ale złoſcia ſwoia by nale-
pſze małżonki pſnia / rozumieia ze im to wolno ; mają tak ; czym
ze on lepiſzy wyrzadze mu tak iż paracić / y zemſzcze ſie Kzymdy
moiey. Tędnica niewie co iey rzeczone ; Malicia non vin-
cit malitiam, per bonitate vince malitiam. Złoſć złoſci
nie wſtapi / raczey dobroci ; ogniem ognia nie zagaſiſy / woda
raczey. Nie dawnych czasow Eucharze Krola Francuſkiego
nieobyczajnie ogień w kamienicy iedney zoſtawili ; chcąc
Mieſzkanie wgaſić on ogień / w kamienice one z dział ſtrze-
lali / y tak Kartafone wſytko Miaſto ſpalili. Tak czynia /
Ktorzy grzechy / cudzolożne cudzoloſtwy znoszą ; ogień to wła-
ſny / Ktory do Korzenia ſamego zachodzi / y wſytko niſzczy :
Ignis est ad perditionem decorans, & omnia eradicans Iob 31.
genimina.

Krolem był Job s. Ktory w czystości małżeńſkiej ſwia-
tobliwie żył ; y w glos mawiał / ze cudzolożnikiem nigdy nie
był : y przeklina ſie tym / ze ieſliby inaczey było / aby teſz hanba
ſtomotna cierpiał w domu ſwoim : Ieſli ſerce moie ofukane ieſt
dla niewiaſty ; y ieſlim v drzwi przyiaciela moiego zaſadził ſię kiedy,
niechaj ; ze żoną moia ſkortem będzie cudzym ; y niechaj drudzy obcu-
ia z nią. Właſne karanie na niepowaſciagliwość / y na gwałt
ſprawiedliwości / Ktorem Dawidowi cudzolożnikowi przez
grazał Prorok / takſe Krolowi : Przeto zeſ niaż żonę Dryaſoni,
wezmę żony twoie w oczach twoich, y dam ie przyiacielowi memu.

Ierem: 31.

Iob 31.

2. Reg: 12.

2. Reg: 12.

Ziściło się to wszystko na ten czas / gdy Absalon wpadł do na-
loznic Dycy swego iawnie: Patrzał na to wszyscy Izraelczy-
kowie / iako opiewa Historya. Sowita tedy pomsta wderzy-
ła na Dawida / dla zbrodni jego / a ięszce z lichwa; według
obwieśzenia Prorockiego: Tyś uczynił pokutnie / a ia to sto-
wo uczynię przed obliczem wszystkiego Izraela / y w oczach
słońca.

Job 31.

Genes: 20.

Cudzo-
stwo grzech
wielki.

Prov: 23.

Mowia Politykańci: Żyjdzie się panom wszystko / ażaż
to ubogiemu pacholcowi: Nie żnidzie się by nawietsemu
panu cudzolozyć. Grzech ten abowiem Job s. który prawā
stańowił / nie zwał go inaczey / iedno nefas, & iniquitatem
maximam: wielka zbrodnia y nieprawość. Krol Abi-
melech / który mało był nie wpadł w cudzolostwo dla Sary/
tak mowil do Abrahama: Cożes nam uczynił? cośmy zgrzesyli
przeciwko tobie? żeś wprowadził na mnie, y na krolestwo moje, grzech
hłaniebny? Ozeas Prorok gleboła zbrodnia grzech ten na-
zwał / gdy na iednym miejscu mowi: Profundè peccave-
runt, sicut in diebus Gabaa. abo iako w Zebrayskim iest:
Profundè fecerunt, corrupti sunt, sicut in diebus Gabaa.
Chaldeyzyt: Adauxere corruptionem, sicut in diebus
Gabaa. Chce mowić Prorok: Białochwalecy gleboła zgrzes-
zyli / iako iacy cudzoloźnicy: kto w tym grzechu wiaźnie/
rzadko kiedy wyrnie. Co sietrąsia owym / ktorzy w gleboła
iako studnia zapadli / z ktorey iako wyrnać / ani wiedza. Przes-
toż mądrze Salomon / iako zwykł / mowi: Fouca profun-
da meretrix, & puteus angustus aliena: Dot głęboki nierza-
dnica, y studnia wąska cudzoloźnica. Takie prawā o cudzolo-
stwie stańowili Krolowie wielcy / Job / Abimelech / Salo-
mon. Tych Krolow moi Politycy słuchaycie / od nich prawā
do waszych Constituciy bierzcie / nie od onych Tyranow / z
ktorych ieden mowil: Quicquid libet, licet. A drugi: Prin-
cipi quicquid placuerit, legis habet vigorem. A trzeci: A
ten naniecnotliwiey: Vxor nomē honoris, non voluptatis.

Mam za to / że KROLOVA J. M. naša zmarła
Ma-

Malzonka tak światobliwego miała / który iako inne prawā
pogańskie / heretyckie / bezecne ganił; tak y te / ktore sobie na
wymowke cudzolostwa pomysliwali: przetoż ani na myśl
iey kiedy pasc mogła namnięsa Zelotipia, o światobliwym
Towarzyszu swoim. Żył tedy bogoboynie / y spokojnie /
Dziatęcki / ktore iey Pan Bog dawał / wychowywając w
boiaźni Pańskiej / z ktorych co dzień to wietśe pociechy brā-
ła: y wyziera ięszce teraz sowiśszych do nieba żanieszona. O
Deiotarze Krolu w Azyei powiada Historycy / iż aby pier-
worodny syn iego sieroło pānował / pobit wszystkie inne za-
żywota ięszce swego. O Elzbiecie Krolowej Anglikańskiej
wiemy / iż dla tego za mąż niechciała iść / żeby małzonek nie
pānował nad nią; y ona niewolnica u nikogo nie była: iako
mowila / sobie Pania bedac. KROLOVA J. M. naša / wszystkie
Dziatęcki swoje żywe po sobie mieć chciała: iako ktore umar-
ło / dziwnie się frąsowała: a z Malzonkiem swym Najśwież-
szym / dla tego pomieszkānie Krolewskie przez te lata blisko
trzydzieści / aby Krolow / y Koronie / y postronnym naroe-
dom / nietylo Świeckie / ale y Duchowne (iacy są Biskupi /
ktorzy Insuly na kształt Koron na głowach swych noszą)
przymnażała / a w nich y po śmierci pānowała. Mowie te-
dy do was Najświeższy KROLEWICOWIE, Miciwi
Pānowie moi / z Medrcem: Pomarli Rodzicy waszy, y iakoby nie
pomarli, podobnych abowiem zostawili sobie po sobie. Za żywota swe-
go widzieli, y uweselili się nad wami: przy śmierci swojej nie frąso-
wali się, ani żalowali przed nieprzyjaciolami. Zostawili abowiem
obronce Domu przeciwko nieprzyjaciolom, y takich, ktorzy mogą
umieia taką oddać przyjaćiom. Rostcie / rostcie w lasce Bo-
żey: a błogosławieństwem Oycowskim pokrzepieni / brany
nieprzyjaciol waszych posiadaycie. A iako Najświeższy KRO-
LOVA Matka wasza / Korona czystości ozdobiła głowe
swoie / y tak weszła do nieba; tak y one wam spuszcza nami-
semu Potomstwu swemu / iako na naprzyszoynięszy Chrze-
ścianom / ktorzy chcą wnieść do radości niebieskich. Błogosła-

Matth: 5.

Ephes. 1.

dzie. aby potym już wiecy nie bywało w Chrześcijańskiej
wierzze przychodniem/ ani gości: ale mieszkanie świętych / y
domownicy Boży.

Konstancya
Cora Wiel-
kiego Kon-
stantego.

KROLOVA J. M. Najświeższa KONSTAN-
CYA, nie wyrodziła się od Świętych y Wiernych Pąskich.
Na Dworze swym nie miała iedno prawowierne Kacholiki:
iako się ktora owieczka oblała / a na ręce iey przysła / cho-
dziła tak długo około zbawienia iey / aż ia pozyskała Bogu.
Konstantyn Wielki Cesarz Chrześcijański / miał core Kon-
stancyę / ktora Bogu czystość wieczną pąnieńską poświęci-
ła: Tey gdy się napierał Gallikanus Zetman wielki / iefieze
pogani / y niechciał inaczey przeciwko Scytom na wojne
iachać; dziwnie się Konstantyn zastraszał / bo wiedział że
Konstancya tysiąc razy wołałaby umrzeć / a niż iść za mąż.
Postrzegła strątku Oycowskiego mądra carka / y prosto
do Oycy z taką przemową: Bym nie wiedziała pąnie O-
czy mojej / że Bog stąra się o mę / strąsowałabym się bąrzo / y
względem ciebie y mnie: prze to że widzę strąunki twe wiel-
kie. Ale że ufam Bogu memu / posłub mie Gallikanowi /
day mu y Konsulat gdy się wroci: z tą iedną kondicyą / aby
nim się ruszy na wojne / dwu rodzonych wziął z sobą / slug
moich / Janą Ekonomą / lubo Ochmistrzą mego / y Pąwła
Sekretarzą / a mnie wziętem parę corek swych pozostawił
w zakładzie małżeństwa przysłego. Jezwolił na te kondicye
Gallikanus / odesłał iako zakładnice / corek dwie do straucymetu
Konstancyey Cesarzowney. Czegoż nie czyniła święta pąn-
na: iąkich modlitw nie wylewała przed Pąnem Bogiem /
aby iey dał taką wagę w słowach / żeby one corek Gallikano-
we / z pogąńskich ciemności do światłości Chrześcijańskiej
przysły: Tak długo / tak długo robiła te robote / aż ochrzci-
ła one parę / a te zaraz Bogu czystość wieczną posłubiły.
Nie proznowali także przystawowie dani od Konstancyey
Cesarzowney w obozie Gallikanowym / Zetmaną ślubem
obowiazali na ten czas / gdy w nawietšej toniey był. Czynn/
mowi.

Slub He-
tmąński.

mowili / ślub / że będzie Chrześcijańcem / iefli cie Bog wy-
swobodzi / a zwycięży. Jaka pąni / tacy y sludzy / wshytek
dom Gallikanow nawrocony do wiary świętey / ktorey tak
był pilen / że wołał ktwię mezeniską bydz oblany / a niż odstą-
pić tego co raz Bogu obiecał. Wzieliście święte dusze /
mam za to / koronę żarliwości nieśmiertelnej / ktora wam wwi-
ła iako Dei cooperatrix, wespół z Bogiem / robotnicą KON-
STANCY A błogosławiona.

Konczymy tedy z Prorokiem / y lamentujemy: Powiedz
Krolewicom / y Krolewnie / Potomstwu Najświeższemu-
Krolowey J. M. iż wpadła Korona z głowy ich. Powiedz
synom Koronnym / ktory pod tą koroną / iako pod strydami
Orla meznego y bezpiecznie krolowali / iż rzucona jest / w roz-
sypte ziemską posła Korona głowy ich. Utrąciliście Syno-
wie Koronni kleynot zacny / gdy spadły na ziemię te dwie ko-
ronie / nad ktorych słonce to iasniejszych nigdy nie widziało:
a obawiam się / że ani wyrzy napotym. Czy mało Pąnow
Chrześcijańskich / przez te kilkadziesiąt lat / ktore tą parą Mo-
narchow przepędziła / żyło y pomarło: pytam / iefli ktorego
tak żalowano / tak oplakiwano: Jako Najświeższego Kro-
lestwa tego naszego / z ktorych oboje iednego roku do trunien-
ciała są złożone? Umilowane były Bogu y ludziom te koro-
ny dwie / a to y dla wiary s. bez ktorey trudno się wpo-
dobać Bogu: y dla modlitwy / ktora przysiężi wprzeyma za-
wierza z Bogiem: y dla mądrości / ktora Krolestwo niebie-
skie pąciom Dziewicom / to jest / wshytkim Kacholikom po-
bożnym otwiera: y dla czystości małżeńskiej / ktora Bogą
nad Krolmi / Krolą w ozdobie swej wkazuje dusiom czystym:
y dla żarliwości / ktora iako bohater waleczny gwałt bras-
nom niebieskim czyni / iefieze od Janą s. Chrzęciela / iako
Chrystus Pan mowi: Krolestwo niebieskie gwałt cierpi, a nie bio-
ra go inni, iedno gwałtownicy. Ci ktory gwałtem skłonności
swoie do zlego umartwiają: ci ktory gwałtownie / bez za-
dnych respektow chwale Bożą rozmnajają: ci ktory gwał-
tem na

Matt. 11.

Pamięć Naias: Konstancyey K. p.

tem na wieczerza Pańska gości zaciągają. Tacy są Królowie
 y Królowe pobożne / Chrześcijańskie ; między którymi
 nieposlednieysze miejsce ma Świetey y błogosławioney
 pamięci KONSTANCYA Naiasnieysza
 KROLOVVA Polska / y Szwedzka.

68

